

זוהר לעם

ויחי חלק ב'

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן העניינים

3	ותָרַב חכמת שלמה
7	ושכבתי עם אבותיי
11	וישתחו ישראל על ראש המיטה
13	בד' זמנים בשנה העולם נידון
14	ויהי השמש לבוא
15	וירא ישראל את בני יוסף
15	ויברך את יוסף
17	ויסב חזקיהו פניו אל הקיר
18	המלאך הגואל
20	אל תזכור לנו עוונות ראשונים
20	עבדו את ה' ביראה
20	תיפון תפילתי קטורת
21	ההר הנורא [טורא דחילא]
21	ג' משמרות
27	המלאך הגואל
27	שלושה גוונים [תלת גוונים]
28	ועוז מלך משפט אָהַב
28	הללו עבדי ה'
29	ויברכם ביום ההוא
30	גולמי ראו עיניך
31	ומידת ימיי מה היא
31	כל הברכות - למדרגה הזו [כל ברכאן - להאי דרגא]
32	קול גלגל המתגלגל [קל גלגלא מתגלגלא]
33	היאספו ואגידה לכם
35	ראובן בכורי אתה
36	מאשר שמנה לחמו
36	פחו כמים אל תותר
38	שמעון ולוי אחים
39	אוה"ע עושים חשבון לשמש, וישראל ללבנה
40	יהודה אתה יודוך אָתִיךְ
42	אוסרי לגפן עירה

ויחי - חלק ב'

ותָרַב חכמת שלמה

רפב) אלף הרים מגדילים חציר לפניה, וכולם הם בליעה אחת לפניה, אלף נהרות גדולים לה, ובגמיעה אחת גומעת אותם. וזהו מביא כאן סדר גדלות המוחין של הנוקבא שבימי שלמה. ממוחין דחכמה נמשכים בגדלות הנוקבא רק ו"ק דע"ב ולא ג"ר דע"ב. אמנם אי אפשר להמשיך חצי מדרגה, ומתחילה צריכים להמשיך מדרגה שלמה ג"ר ו"ק דע"ב. ואח"כ מניחים ג"ר במקומן בנוקבא, וממשיכים רק הו"ק. שזה כמ"ש, מצמיח חציר לבהמה, ג"ר דע"ב, שחצי אור הזה נשאר למאכל הנוקבא עצמה, המכונה בהמה. וחצי אור הנשאר, ו"ק דע"ב, נמשך לבני אדם, שזה כמ"ש, ועשב לעבודת האדם. ג"ר דע"ב יש בהן אכילה, חלק החסדים שבהם. ויש בהם שתייה, חלק החכמה שבהם. וכלולים זה מזה. אלף הרים, אכילה. אלף נהרות, שתייה. מספר אלף מורה על חכמה. ולפי שגם האכילה כלולה מחכמה, ע"כ נאמר גם בהם מספר אלף.

ושכתוב, וכולם הם בליעה אחת לפניה ובגמיעה אחת גומעת אותם, הוא משום שהמוחין האלו הם מן האורח שמתחת חוטם א"א, שנתקן לאורח לעבור בה ולא לעצור בה, ע"כ המוחין הללו מקובלים תמיד בחיפזון, שלא לתת יניקה לדינים, וע"כ גם הנוקבא מקבלת אותם בחיפזון.

רפג) ציפורניה מחברות אלף ושבעים צדדים. ידיה אחוזות ב־24,000 צדדים, ואין יוצא ממנה לימין ולשמאל, אלא באמצע, וכמה אלפי מגנים נאחזים בשערותיה.

האצבעות הם חכמה. ויש בהם ע"ס: ג"ר ז"ת ופרסא באמצע. ג"ר הבשר שבהם, פנים. עליהם כתוב, לא תוכל לראות את פניי. הציפורניים הפרסא שבין ג"ר ז"ת, אחוריים. ז"ת נכללים בפרסא, הציפורניים. ועליהן

רעה) מה יתרון לאדם בכל עמלו, שיעמול תחת השמש? לומדים בדברי שלמה, ודבריו נראים סתומים. אבל כל דבריו של שלמה, כולם נקראים בחכמה.

רעו) בימיו של שלמה המלך, עמדה הלבנה, הנוקבא, במילואה. הנוקבא הייתה מלבישה לאמא עילאה, שזה תכלית המילוי שלה. כמ"ש, ותָרַב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם. חכמת בני קדם היא חכמה שירשו מאברהם.

רעז) כמ"ש, וייתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. זהו חכמה עילאה, שהיה יודע בשמו הקדוש של הקב"ה. וזהו נשמע ממה שכתוב, את כל אשר לו, שהיא שלו, החכמה העילאה. כמ"ש, וה' בירך את אברהם בכל, באותה הבת, שהיה לאברהם ובכל שמה. הנוקבא, חכמה תתאה, הנקראת בכל, היא נבחנת לבתו, כי אבא יסד בת, אבל בחינת אברהם עצמו הנקראת ושלו, היא חכמה עילאה. כי אברהם חסד שעלה לחכמה. וזה מה שנתן ליצחק.

רעח) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות. נתן להם דברים ידועים בכתרים התחתונים. והשרה אותם אל ארץ קדם. ומשם ירשו בני קדם חכמה, מכתרים תחתונים, כמ"ש, מחכמת כל בני קדם.

רפ) החכמה אינה מתיישבת אלא כשאדם יושב ואינו הולך, אלא נמצא על בוריו, כמ"ש, ואשב בהר ארבעים יום.

רפא) ותָרַב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים. מהו חכמת שלמה, ומהו חכמת מצרים, ומהו חכמת כל בני קדם? הלבנה, הנוקבא, שמתברכת מכל הספירות, כתוב, ותָרַב, שזה נאמר בימיו של שלמה, שהנוקבא נתגדלה ונתברכה ועמדה במילואה.

כתוב, וראית את אחוריי.

בגדלות יורדת הפרסא ומעלה ומחבר את הכלים דאחוריים למדרגתם יחד עם הכלים דפנים. כלים דפנים, בשר האצבעות, אלף, כי אלף רומז על חכמה. כלים דאחוריים, ז"ת, כל אחת כלולה מעשרה, מספר ע'. ושכתוב, ציפורניה מחברות אלף ושבעים צדדים, שהציפורניים, הפרסא, מחברות לאלף, הפנים דאצבעות, ושבעים, אחוריים דאצבעות. ומתחברים שניהם ע"י הציפורניים למדרגה אחת, הפנים.

וכתוב, ידיה אחוזות ב־24,000 צדדים, כי מספר י"ב רומז על חכמה. יש י"ב דז"א, י"ב שעות של יום. יש י"ב דנוקבא, י"ב שעות של לילה. כשהנוקבא בגדלות בזיווג פב"פ עם ז"א, כוללת בעצמה גם י"ב דז"א, ואז י"ב דז"א הם ביד ימין שלה וי"ב שלה עצמה ביד שמאל שלה. וכשהלבנה במילואה הם אלפים, כלומר 24,000 צדדים, י"ב אלף ביד ימין, וי"ב אלף ביד שמאל. וכמה אלפי מגנים נאחזים בשערותיה. מגנים הם מלאכים, שאינם עולים לקבל ג"ר, אלא נשארים תמיד למטה במקום ג"ר דו"ק, ושומרים על המוחין, שלא יגיע מהם אל החיצוניים. והם נאחזים בשערות הנוקבא, דינים.

רפד נער אחד, שאורכו מראש העולם עד סופו, מט"ט, שקומתו כולל מראש הבריאה עד סוף העשיה. יוצא בין רגליים, מנה"י דנוקבא, בשישים הכאות של אש הוא מתלבש, שמבריח על ידיהם את החיצוניים, שלא יאחזו ברגלי הנוקבא. באופן זה הוא נתמנה על התחתונים, מארבע הצדדים. זה הוא, נער, שאוחז תרי"ג (613) מפתחות עליונים מצד אמא. וכל מפתחות העליונים, בלהט החרב במותניו, תלויים.

עתה הוזהר מבאר ג' עולמות ב"ע, שמקבלים מהנוקבא דאצילות שבימי שלמה, ע"י המלאך מט"ט. כי הפרסא שמתחת אצילות מעכבת את אור החכמה שלא ירד לב"ע. ועכ"ז מאיר הארת חכמה בב"ע ע"י התלבשות האחוריים דנוקבא דאצילות, כי

מתוך שהאחוריים היא דינים קשים, אין המסך מעכב עליהם שלא יתפשטו לב"ע. וכיוון שהם מהנוקבא דאצילות, ע"כ מעבירים עימהם גם הארת חכמה שבהם, לג' העולמות ב"ע. והממונה על כל ההארות שבב"ע הוא מט"ט.

וכתוב, שבשישים הכאות של אש הוא מתלבש, כי כוחות הדין מאחוריים דנוקבא שבחג"ת נה"י שלה, שכל אחת כלול מעשר, הם שישים. באופן זה הוא נתמנה על התחתונים, מארבע הצדדים, שמשפיע לתחתונים המוחין מד' רוחות הנוקבא, חו"ג תו"מ. וכתוב, זה הוא, נער, שאוחז תרי"ג מפתחות עליונים מצד אמא. נער מט"ט. ויש לו ו"ק מצד אמא, שספירותיה מאות, והן שש מאות. ומבחינת המוחין יש לו י"ג, י"ב בוקר שבכריאה ואחד כולל, ביחד הן תרי"ג. כלומר רק מוחין מאמא, כי אי אפשר שיאירו מוחין דאבא בבריאה, מפני המסך שמתחת האצילות המעכב על אור אבא. ושכתוב, כל מפתחות העליונים, לפתוח הארת החכמה, בלהט החרב החגור במותניו, תלויים. נשמר בזה, שאין הארת החכמה יכולה לעבור מפרסא דאצילות ולמטה. ואיך אוחזים אלו תרי"ג מפתחות בב"ע, שהם המשכות מחכמה? אלא כל המפתחות הללו תלויים בלהט החרב, באחוריים דנוקבא דאצילות, דינים קשים, והפרסא אינה מעכבת עליהם, ויכולים להתפשט לב"ע, והם ממשיכים עימהם הארת החכמה מהנוקבא.

רפה נער הוא קוראים לו בברייתא חנוך בן ירד. כמ"ש, חנוך לנער על פי דרכו. משנה וברייתא הם פנימיות וחיצוניות, כי ברייתא חיצוניות המשנה. מבחינת החיצוניות, הו"ק, נקרא מט"ט חנוך בן ירד, כי ירד, מלשון ירידה וחיצוניות. הלא גם מבחינת פנימיות, נקרא מט"ט חנוך בן ירד? בפנימיות בן ירד נאמר לשבחו, כי הירידה גרם לו למוחין פנימיים.

הן המשנה והן הברייתא מסתכלים

א. כשהמסך במקום המלכות, ואז נקראים השערות, בעלי הדין.

ב. כשהמסך עולה בצורתו ומתיישב בבינה, וחוצה שם את המדרגה לב' הצאים: לכו"ח, ולבינה ותו"מ, שבזה הם מתתקנים להיות מאזונים. וע"כ בבחינה זו מכונים השערות, בעלי משקל.

ומהם נמשכים שניים אחרים:

א. בעלי הדין הקשה, הנמשכים מבעלי הדין.

ב. בעלי חוצפה, הנמשכים מבעלי משקל והם עולים במקום בינה, שאין להם שום צדק להיאחו שם, והוא נבחן לחוצפה.

ב' הקווים ימין ושמאל הם במחלוקת וכל אחד רוצה לבטל הארת הברו, ע"כ אינם יכולים להאיר, עד שיוצא קו אמצעי על מסך דחיריק, המכריע ועושה שלום ביניהם. ומסך זה מחויב להיות תחילה ממדה"ד, מנעולא, שאז נתמעט קו השמאל מג"ר, ונכנע אל הימין, ומתייחד עימו. ושכתוב, ידיה ורגליה אוהזים בזה, כאריה גיבור אוהז בטרפו, ב' הקווים שמחזה ולמעלה מכונים ידיים, וב' הקווים שמחזה ולמטה מכונים רגליים. והם נאחזים להאיר בשלמות, רק ע"י מסך דחיריק, המקובל ממדה"ד שבאלו השערות, המנעולא.

ומשום שע"י מסך מדין הקשה הזה מתמעט קו השמאל מג"ר שלו, ע"כ מכונה זה בשם טרף, כי המסך דחיריק טורף הג"ר דקו שמאל. וע"כ מדמה אותו כאריה גיבור אוהז בטרפו כמ"ש, וטרף ואין מציל. כי בעת שמסך מדין הקשה עולה למ"ן לקו אמצעי, וטרף את קו השמאל מג"ר שלו, ואין מציל, וע"כ מתייחדים תכף ב' הקווים זה בזה, המכונים ידיים, וכן מתייחדים ב' הקווים, המכונים רגליים, ואז מאירים בכל השלמות האפשרי, שבתוך ששת אלפים שנה.

רפז ציפורניה, המזכירים עוונות בני אדם וכותבים ורושמים עוונותיהם בתוקף דין הקשה. וע"כ כתוב, חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בציפורן שמיר. שמיר הוא שרושם ונוקב

בירידה שלו, אלא בברייתא הירידה עוד לא גורם למוחין, אלא לירידה ממש. אבל במשנה, כבר נתקנה הירידה ונעשתה גורם למוחין. תחתיו, כלומר בצילו, יִחָסו כל חיות השדה, מלאכים שביצירה. כמו שישראל הקדוש העליון, ז"א, נקרא בן לאימו, בינה, כמ"ש, כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אימי. וכתוב, בני בכורי ישראל, שזה סובב על ז"א. כן גם למטה מאצילות, זה, מט"ט, נקרא נער לאימו, הנוקבא, כמ"ש, כי נער ישראל ואוהבהו, שזה סובב על מט"ט.

ובכמה אופנים נקרא בן ירד, פעם לגנאי פעם לשבת, בהפרש בין פנימיות מט"ט לחיצוניות מט"ט. אבל כאן המדובר בבן ירד ממש, בחיצוניות מט"ט, שירידתו לגנאי, שעוד אינו גורם למוחין, כי עשר ירדות ירדה שכינה לארץ וכולן העמידו החברים, ותחת חיצוניות מט"ט עומדים מלאכים שביצירה, הנקראים חיות השדה.

רפו תחת אלו החיות, נאחזים שערות הלבנה, הנוקבא, הנקראות כוכבי שבת, שהם שבת ממש לדון בהם את העולם, ומתחלקים לבעלי דין, לבעלי משקל, לבעלי דין קשה, ולבעלי חוצפה. וכולם נקראים בעלי שיער. ידיה ורגליה אוהזים בזה, כאריה גיבור אוהז בטרפו. וע"כ כתוב, וטרף ואין מציל.

כוכבי שבת זה מסך דמלכות דמדה"ד, המכונה מנעולא, שער הסתום, שאינו נפתח עד לגמה"ת. ושכתוב, תחת אלו החיות, נאחזים שערות הלבנה, הנוקבא, הנקראות כוכבי שבת, אלו לא סתם שערות הנוקבא, שהמה ממותקים בבינה, במפתחא, שעליהם כתוב, כמה אלפי מגנים נאחזים בשערותיה, אלא אותן השערות, כוכבי שבת, המלכות דמדה"ד, שנמצאים רק בבי"ע תחת חיות השדה. והזהר מדייק שהם שבת ממש, שבהם עצם צורת המלכות דמדה"ד, המכונה שבת. ויש בהם ב' בחינות, בעלי הדין ובעלי המשקל:

האבן וחוצב אותה מכל הצדדים.

ציפורניים, הפרסא שנעשתה באמצע המדרגה, מחמת עליית המלכות לבינה של אותה מדרגה. ונמצא ב' כוחות כלולים בפרסא: המלכות שעלתה, שהיא מדה"ד הקשה. ובינה שקיבלה צורת המלכות, מחמת עלייתה אליה. ואלו ב' כוחות הם מנעולא ומפתחא, ב' נקודות שנתקנו בנוקבא. שעליהם נאמר, אם זכה הרי טוב, שמדה"ד נגנזה, המנעולא, ושולטת רק מדה"ר, מפתחא. ואם לא זכה, שממשיך אורות ממעלה למטה, הרי רע, או מתגלה עליו מדה"ד הגנוזה, מנעולא, ואורותיו מסתלקים.

ושכתוב, **ציפורניה**, המזכירים עוונות בני אדם וכותבים ורושמים עוונותיהם בתוקף דין הקשה. שאם לא זכה, מתגלה תוקף מדה"ד, אשר נגנזה בציפורניים. וכיוון שנגלתה מדה"ד הזו, או נענשים קשה. וע"ז כתוב, חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בציפורן שמיר. כי הנקודה דמנעולא הכלולה וגנוזה בציפורן נקרא עט ברזל. ונקודה דמפתחא, הגלויה בציפורן ושולטת בעת שישאל זכאים, נקראת ציפורן שמיר. וחטאת יהודה, אם חוטאים, נגלו עליהם ב' הנקודות, ונמצאים החטאים כתובים הן בעט ברזל והן בציפורן שמיר. ואז כיוון שנגלה גם נקודה דמנעולא עליהם, תכף נענשים. אמנם בעושים רצונו, כתוב, כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהיבנותו. כי השמיר חתך את הכל, וכלי ברזל, מנעולא, לא נשמע, כי נגנזה. ושכתוב, שמיר הוא שרושם ונוקב האבן, שרושם ונוקב את יציאת הקטנות של המדרגות, המכונות אבנים. וחוצב אותה מכל הצדדים, שנותן צורתה מכל צד בעת יציאת גדלות המדרגות.

רפח וזהמת הציפורניים פירושו, כל אלו שאינם דבקים בגוף המלך, בקו האמצעי, אלא דבקים בשמאל, ויונקים מצד הטומאה בעת שהלבנה במיעוטה, ששפע שממשיכים אז מציפורניים עוברת לצד הטומאה ונבחנת לזוהמת הציפורניים.

רפט ומשום שלמה המלך ירש את הלבנה במילואה, הנוקבא בגדלותה, הוא צריך לרשת אותה בעת מיעוטה, וע"כ השתדל לדעת, בדעת הרוחות והשדים, כדי לרשת את הלבנה, הנוקבא, בכל הבחינות. כי מוחין דקטנות גורמים למוחין דגדלות. בעת עליית המלכות לבינה דאמא, ואמא חזרה למוחין דו"ק בלי ראש, מחמת נפילת בינה ותו"מ ממנה לזו"ן, הנה אז מקבלת זו"ן מוחין דקטנות מאמא, וע"י התלבשות בינה ותו"מ דאמא בהם. וכן בינה ותו"מ דזו"ן יורדים לנשמות בני אדם, והנשמות מקבלים מוחין דקטנות מזו"ן. וזה נעשה גורם, שיקבלו ג"כ מוחין דגדלות. כי אח"כ, לעת גדלות דאמא, בעת שאמא מחזירה למדרגתה את בינה ותו"מ שנפלו ממנה לזו"ן, הרי גם זו"ן עולים עם בינה ותו"מ הללו לאמא, ומקבלים ממנה את המוחין דגדלות. ואח"כ מחזירים גם זו"ן את הבינה ותו"מ שלהם, שנפלו לנשמות בני אדם. וגם הנשמות עולים עימם ומקבלים מוחין דגדלות מזו"ן. והינך רואה, אם לא היה התחתון מקבל את הקטנות דעליון, הבינה ותו"מ דעליון, לא היה מציאות שיוכל לקבל את המוחין דגדלות מעליון.

רצ בימיו של שלמה המלך, האירה הלבנה מכל המדרגות, כמ"ש, ותָרַב חכמת שלמה. ותָרַב, מורה, שנתרבה חכמתו מחכמת כל בני קדם, שנכללה אז בנוקבא, וכן מחכמת מצרים שנכללה בה. וחכמת בני קדם הוא סוד עליון, כמ"ש, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. הם נקראים בני קדם, שכולם לא נתקיימו, חוץ מזה שהיה כלול דכר ונוקבא, שהוא נקרא הדר, כמ"ש, וימלוך תחתיו הדר, ושם אשתו מְהִיטְבָאֵל. אבל במלכים הקודמים לא נזכרה נקבה.

רצא ואע"פ שהנוקבא נתקיימה ע"י מלך הדר, מ"מ לא האירה בשלמות עד שבא שלמה, שהיה ראוי לה, שמשום זה הייתה אימו בת שבע. שהנוקבא הנקראת בגדלותה בת שבע, ע"ש שכלולה מכל חג"ת נהי"מ

עילאה לקליפות לכתרים תחתונים. ונקראת שפחה שלאחר הריחיים.

ג. חכמת שלמה, חכמה תתאה, חכמה המאירה בנוקבא פב"פ בעת גדלותה, שכל ג' החכמות מאירים בה או ביחד, ואז היא מוציאה חכמת בני קדם וחכמת מצרים מהקליפות, ומתרבה מהן מאוד. וע"ז כתוב, ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים. שנתרבה חכמתה מהם.

ד. חכמת מצרים, חכמה תתאה, חכמה המאירה בנוקבא פב"פ בעת גדלותה, שכל ג' החכמות מאירים בה או ביחד, ואז היא מוציאה חכמת בני קדם וחכמת מצרים מהקליפות, ומתרבה מהן מאוד. וע"ז כתוב, ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים. שנתרבה חכמתה מהם.

דו"א, הייתה האם שלו. וע"כ הוא ראוי לרשת אותה בימי מילואה.

רצב חכמת מצרים, חכמה תתאה, הנקראת שפחה שלאחר הריחיים. ומהכל נכללה חכמה זו של שלמה, מחכמת בני קדם, ומחכמת מצרים.

ג' חכמות באצילות:

א. ח"ס דא"א, חכמה דע"ס דאו"י. שאחר שבירת הכלים בעולם התיקון, נסתמה חכמה זו לגמרי, ואינה מאירה עוד באצילות. וממה שנפלה מחכמה זו בעת שבירת הכלים, היא חכמת בני קדם. וחכמת בני קדם הוא סוד עליון, כמ"ש, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. כי מלוכתם ומיתתם של אלו ו' המלכים הם שבירת הכלים.

ב. חכמה עילאה. בינה, שיצאה מראש דא"א, וחזרה אליו, ונעשתה לחכמה. ואע"פ שכל החכמה שבעולמות ממנה באה, מ"מ היא עצמה מאירה רק חסדים, כמ"ש, כי חפץ חסד הוא. ומה שנפל מחכמה זו לקליפות היא חכמת מצרים, חכמה תתאה, שנפלה מחכמה

ושכבתי עם אבותיי

מעצמו, אלא בשיעור שמכריע וגורם הארה שלמה לימין ולשמאל, ששלושה יוצאים מאחד, אחד זוכה בשלושתם. וע"כ כתוב, כי העיטור שלו באבותיו, שהמוחין של יעקב הם באבות. משום שהוא מכריע ביניהם הוא מקבל מהם מוחין. וכתוב, והוא עימהם. שלולא היה עימהם, לא היו האבות מאירים, כי אינם יכולים להאיר אלא ע"י קו אמצעי. וזהו, ושכבתי עם אבותיי, כי הם צריכים לו והוא צריך להם.

רצה וכמ"ש, החרשים שמעו והעיוורים הביטו לראות. החרשים שמעו, אלו הם בני אדם שאינם מקשיבים לדברי תורה, ואינם פותחים אוזניהם לשמוע למצוות אדונם. והעיוורים, שאינם מסתכלים לדעת על מה הם חיים, כי בכל יום ויום יוצא כרוז וקורא, ואין מי שישגיח עליו.

רצד ושכבתי עם אבותיי. אשרי חלקם של האבות, שהקב"ה עשה אותם מרכבה קדושה, וחפץ בהם להתעטר עימהם, כמ"ש, רק באבותיך חשק ה'. יעקב היה יודע, כי העיטור שלו באבותיו, כי עיטורם של האבות היא עימו, והוא עימהם. וע"ז לומדים באותיות חקוקות, שיש באות ש' שלושה קשרים, שני קשרים מימין ומשמאל, וקשר אחד שכולל אותם, האמצעי. כמ"ש, והבריה התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, כי קשר שבאמצע אוחו הימין והשמאל, וע"ז כתוב, ושכבתי עם אבותיי. כי קו ימין אברהם. וקו שמאל יצחק. וקו אמצעי יעקב. ג' ראשים שבאות ש'. ב' הקווים ימין ושמאל אינם יכולים להאיר, אלא בכוח קו אמצעי, המכריע ביניהם, ומייחדם. וכן קו אמצעי, ז"א, אין לו מוחין

הצדיקים, שימיהם כולם גנוזים אצל המלך הקדוש, ונעשה מהם לבושי כבוד, להתלבש בהם בעוה"ב.

שא ושכתוב, וידעו כי ערומים הם, ידיעה ידעו ממש, שאותו לבוש כבוד, שנעשה מהימים, חסר מהם, ולא נשאר להם אף יום מהם להתלבש בו. כמ"ש, גולמי ראו עיניך ועל ספרך כולם ייכתבו, ימים יוצרו ולא אחד בהם, שסובב על אדה"ר. ימים יוצרו ודאי, שנוצרו להיות לבוש, ולא אחד בהם, שלא נשאר לו אחד מהם להתלבש בו. עד שהשתדל אדם, ועשה תשובה, והקב"ה קיבל תשובתו, ועשה לו כלי ולבוש אחר. ולא מהימים שלו, כי לא תיקן בתשובתו את החטא דעצה"ד בשלמות. כמ"ש, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם. **שב** באברהם שזכה, כתוב, בא בימים. לכן כשהסתלק מהעוה"ו, באלו הימים שלו ממש נכנס והתלבש בהם. ולא גרע כלום מאותו לבוש הכבוד, כי כתוב, בא בימים. באיוב כתוב, ויאמר ערום יצאתי מבטן אימי וערום אשוב שמה, כי לא נשאר לו לבוש להתלבש בו.

שב אשרי הצדיקים, שימיהם נקיים מחטא, ונשארים לעוה"ב. וכשיוצאים מן העולם, מתחברים כולם, ונעשים להם לבוש כבוד להתלבש בהם. ובלבוש ההוא זוכים להתענג בעונג עוה"ב. ובלבוש ההוא עתידים לקום בעולם ולחיות בתחיית המתים. וכל אלו שיש להם לבוש יקומו. אוי לרשעי העולם, שימיהם נחסרו בעוונותיהם, ולא נשאר מהם במה להתכסות כשיצאו מן העולם.

שד כל אלו הצדיקים, שזכו להתלבש בלבוש כבוד מהימים שלהם, הם מתעטרים בעולם ההוא מעטרות שנתעטרו בהם האבות, מאותו הנהר הנמשך ויוצא לגן עדן. כמ"ש, וַיִּתֵּן ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך.

שה אשרי חלקו של יעקב, שביטחון גדול היה לו, כמ"ש, ושכבתי עם אבותי. שזכה בהם, ולא באחר. זכה בהם, להתלבש בימים של עצמו ובימים שלהם.

רצו אלו הימים של האדם משעה שנברא, הנה באותו יום שיצא לעולם, נמצאים כבר כולם בקיומם, שהם הארות ממשיות, שמהן נמשכים ימיו של האדם, והולכים ומשוטטים בעולם, יורדים ומוהירים את האדם, כל יום ויום בפני עצמו. וכאשר היום בא ומוהיר את האדם, והאדם עושה ביום ההוא עבירה לפני אדונו, יום ההוא עולה בבושה ומעיד עדות עליו, והוא עומד בחוץ בלבדו.

רצו ואחר שעומד בלבדו בחוץ, יושב ומחכה עד שהאדם יעשה תשובה על החטא. זכה ועשה תשובה, שב היום למקומו. לא זכה, שלא עשה תשובה, אותו יום אחד יורד ומשתתף עם הרוח שבחוץ וחוזר לביתו, וממתקן בצורת אותו אדם ממש, כדי להרע לו. והיום יושב עימו בביתו. ואם הוא זוכה ועושה תשובה, מגורו עימו לטוב. ואם לא זכה, מגורו עימו לרע.

רצח בין כך ובין כך נמנו הימים של אותו אדם, והם חסרים. ואלו שנשארו מחמת חטאים, אינם נכנסים במניין, ווי לאותו אדם שגרע ימיו לפני המלך הקדוש, ואין לו למעלה ימים להתעטר בהם בעולם ההוא, ולהתקרב עימיהם לפני מלך הקדוש.

רצט כשימים האלו קרבים לפני מלך הקדוש, אם אדם שנפטר צדיק, עולה ונכנס בימים האלו, והם לבושי כבוד, שנשמתו מתלבשת בו. ואלו הימים היו משום שזכה בהם ולא חטא בהם.

ש אוי לאדם שגרע ימיו למעלה, וכשרוצים להלביש אותו בימיו, אלו הימים שקלקל אותם בחטאיו חסרים מלבוש ההוא, והוא מתלבש בכלי חסר, וכש"כ אם רבים המה הימים שנתקלקלו, ולא יהיה אל האדם במה להתלבש בעולם ההוא. אוי לו, אוי לנפשו, שדנים אותו בגיהנום על אלו הימים, ימים על ימים, ימים כפולים, על יום אחד מענישים אותו שנים. וכשיוצא מהעולם אינו מוצא ימים להתלבש בהם, ואין לו לבוש במה להתכסות. אשרי הם

מה שיודעת, ומשוטטת ומודיעה בעולם.
שיא בשני קשרים נקשרת הנפש בכל ראש חודש ושבת:
 א. בקשר הרוח שבין ריחות הבשמים שבגן עדן הארץ.

ב. משם הולכת הנפש ומשוטטת ומתקשרת עם הרוח שבנשמה, הצרור בצרור החיים, ומתרווה וניזונה מאלו אורות היקרים שמימין ומשמאל. כמ"ש, וַנְחַךְ ה' תמיד, להורות שמקבלת מכל הצדדים ואין לה הפסק.

שיב והשביע בצחצחות נפשך. צח אחד מקבלת כשמתקשרת עם הרוח שבגן עדן התחתון. צח שלפנים מצח מקבלת כשמתקשרת בנשמה של מעלה שבצרור החיים. כמ"ש, בצחצחות. צח אחד, צחות שניים. שהם עצמם למעלה, ביקרה של הנשמה. אלא בצחצחות נאמר על מי שירש אותם. שזהו נפשך, שירשת אותם מהנשמה. אשרי חלקם של הצדיקים.

שיג אמר רבי שמעון, כשאני בין החברים מבבל, הם מתאספים אליי ולומדים הדברים בגילוי, והם מכניסים אותם בתיבה חתומה מברזל קשה, הסתום מכל הצדדים, שמעלימים אותם שלא יוודעו לאיש.

שיד כמה פעמים לימדתי אותם דרכי הגן של המלך, הנוקבא, ודרכי המלך, ז"א. כמה פעמים לימדתי אותם כל אלו המדרגות של הצדיקים שבעולם ההוא. וכולם יראים לומר דברים אלו. אלא לומדים בגמגום. משום זה נקראים כבדי לשון, שמגמגם בפיו.

שטו אבל אני דן אותם לזכות, משום שיראים, כי אוויר הקדוש ורוח הקדוש סר מהם, להיותם בחוץ לארץ, והם יונקים מאוויר ורוח של רשות אחר, מהקדושה. ולא עוד, אלא הקשת נראה עליהם, סימן שהם בדין, וצריכים לרחמים. ואינם כדאיים לקבל פני אליהו. ומכ"ש, לקבל פנים אחרים.

שטז אבל זה מועיל להם, שאני נמצא בעולם, ואני סומך את העולם, כי בחיי לא

שו כתוב, וַיֵּרַח אֶת רִיחַ בִּגְדֵי וַיְבָרְכֵהוּ. בגדי עשיו היה צריך לומר ולא בגדיו. הרי בגדי עשיו היו אלו הבגדים, כמ"ש, ותיקח רבקה את בגדי עשיו בנה. וכאן אומר, ריח בגדיו, שמשמע, של יעקב.

שז אלא, וַיֵּרַח, שהסתכל להלאה, והריח ריח בגדיו שבעולם האמת, ואז בירך אותו. וע"ז כתוב, ראה ריח בני כריה שדה, זהו שדה תפוחים קדושים, הנוקבא דו"א. אמר, הואיל שזכית בלבושי כבוד אלו. ע"כ, וייתן לך האלקים מטל השמים. משמע, שטל השמים תלוי בלבושי כבוד. משום ששדה תפוחים זה, שלבושי כבוד נדמו לו בריח, מקבל כל היום טל ממקום שנקרא שמים, ז"א.

שח בכל בירך אותו כמ"ש, מטל השמים ומשמני הארץ. גם משפעה של הנוקבא, ארץ. כי כמ"ש, וירח את ריח בגדיו, ובגדים אלו מקבלים גם מנוקבא. אלף וחמש מאות ריחות עולים בכל יום מגן עדן, הנוקבא, שמתבשמים בהם. אלו לבושי כבוד המתעטרים מהימים של האדם בעולם ההוא. הרי שהבגדים מקבלים גם מהנוקבא. מספר אלף וחמש מאות, סוד הריח, אינו מדרגת הג"ר בשלמות, אלא רק חצי המדרגה, כי אינו מקובל ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד. ומדרגת ג"ר בשלמות שלוש אלף וחציה הוא, אלף וחמש מאות.

שט כמה לבושים יש לאדם מהימים שלו? שלושה הם: אחד, שמתלבש בלבוש הרוח שבגן עדן הארץ. ואחד, היקר מכולם, שמתלבש בו הנשמה, שמדורה בתוך צרור החיים, הנוקבא, בין הלבוש שלה הנקרא פורפירא [בגד מלכות]. ואחד, הוא לבוש החיצוני, הנמצא ואינו נמצא, הנראה ואינו נראה, כי להיותו מחיצוניות אין לו קיום תמידי, אלא פעם נמצא ופעם אינו נמצא, פעם נראה ופעם אינו נראה. בלבוש זה מתלבש הנפש, והולכת ומשוטטת בעולם.

שי ובכל ראש חודש ושבת, הולכת הנפש ומתקשרת ברוח שבגן עדן הארץ, העומד בין פרוכת היקרה, וממנו לומדת הנפש ויודעת

שכא כי השכינה כשנגלתה בגלות האחרון, עד שלא תעלה למעלה, אמרה כמ"ש, מי יתנני במדבר מלון אורחים, ולא לעלות למעלה. כי חפצה ללכת בגלות עם ישראל. אחר כך, כשכבר הייתה בגלות עם ישראל, בזמן שדוּחַק רב נמצא בעולם, היא נמצאת בעולם במדבר, במקום הקליפות. וכן בגלות ספר תורה היא במדבר. והכל מתעוררים ומצטערים עליה, העליונים והתחתונים.

שכב אם אלו בבלים הטיפשים ידעו דברי סודות החכמה, כגון על מה עומד העולם, ולמה מתרגשים עמודיו כשהעולם נמצא בדוחק. היו מתקשרים בדברי שלמה המלך בסוד העליון של החכמה. והם לא ידעו שבחו.

שכג ועתה הם מחפשים אחר דברי חכמה, ואין מי שיעמוד על סודם, ואין מי שילמד. ועכ"ז יש ביניהם חכמים בעיבור השנה ובקביעת החודש, אע"פ שלא ניתן להם ולא נמסר בידם לעפר השנה ולקדש החודש. כי אין מעפרים השנה וקובעים החודש אלא בא"י.

שכד י"ב חודשים הנפש מתקשרת בגוף בתוך הקבר, ונידונים יחד בדין, חוץ מנפש הצדיק. והיא נמצאת בקבר ומרגישה צער שלה של העונשים, ובצער החיים. ואינה משתדלת להתפלל עליהם.

שכה ואחר י"ב חודש, מתלבשת הנפש בלבוש אחד, והולכת ומשוטטת בעולם, ויודעת מהרוח מה שיודעת, ומשתדלת על הצער שבעולם לבקש רחמים, ולהרגיש צער של החיים.

שכו ומי מעורר לכל זה, שיתפללו נפשות המתים על החיים? יש צדיק בעולם שמודיע להם כראוי. ואותו צדיק הוכר ביניהם. כי כאשר נשאר צדיק בעולם, הוא מוכר בין החיים ובין המתים, כי כל יום מכריזים עליו ביניהם. וכשיש צער רב בעולם, והוא אינו יכול להגן על הדור, הוא מודיע להם את הצער שבעולם. והם מבקשים

יהיה העולם בצער, ולא יהיה נידון בדין של מעלה. אחריי, לא יקום דור כדור הזה. ועתיד להיות בעולם, שלא ימצא מי שיגן עליהם, וכל פנים חצופות תימצאנה בין למעלה ובין למטה. כי גם למעלה תימצאנה פנים חצופות, שהן קטרוג הקליפות, מחמת העוונות שלמטה, והחוצפה שלהם.

שיז ועתידים בני העולם שיצטעקו, ולא יהיה מי שישגיח עליהם. יחפשו ראשיהם בכל רוחות העולם, למצוא איזה הצלה, ולא ישובו עם איזה רפואה לצרתם. אבל רפואה אחת מצאתי להם בעולם: במקום שיימצאו עוסקים בתורה, ונמצא ביניהם ספר תורה, שאין בו פסול, כשיוציאו אותה, יתעוררו העליונים והתחתונים. וכש"כ, אם כתוב בו השם הקדוש כראוי להיות.

שיח אוי לדור, שנגלה ביניהם ספר תורה, שטלטלו אותה לרחובה של עיר וכדומה, כדי להתפלל. ולא נתעוררו עליה למעלה ולמטה. שלא נתקבלה תפילתם למעלה, משום שתפילתם הייתה בלי תענית ובלי תשובה למטה. מי יתעורר עליה להתפלל, בשעה שהעולם בצער רב, והעולם צריך לגשמים, וצריכים להגלות ביותר את ספר התורה, מחמת הדוחק שבעולם?

שיט אלא כאשר העולם הוא בצער, ואנשים מבקשים רחמים על הקברים, כל המתים מתעוררים, לבקש בעד העולם. כי הנפש מקדמת ומודיעה אל הרוח, שספר התורה נמצא בגלות, שנגלה מחמת דוחק העולם, והחיים באו על הקברים, ומבקשים רחמים.

שכ אז הרוח מודיע אל הנשמה, והנשמה להקב"ה. ואז מתעורר הקב"ה, ומרחם על העולם. וכל זה הוא על גלות ספר התורה ממקומו, ומשום שהחיים באו לבקש רחמים על קברי המתים. אוי לדור אם צריכים להגלות ספר תורה ממקום למקום, ואפילו מבית הכנסת לבית הכנסת כדי להתפלל, משום שלא נמצא ביניהם מי שישגיח עליהם ויתפלל עליהם. כי אין צדיק ביניהם.

רחמים על החיים.

מתעוררים אבות התחתונים במערה המכפלה.

של יורד טל במדרגות ומגיע לגן עדן התחתון. מטל הוא מתרחצים הבשמים שבגן עדן. ואז מתעורר רוח אחד הכלול בשני אחרים. רוח מקן אמצעי, יעקב, הכולל בבי' קווים, אברהם ויצחק. ועולה ומשוטט בין הבשמים ונכנס בפתח המערה. ואז מתעוררים האבות, הם ונשותיהם, ומבקשים רחמים על הבנים.

שלא וכשהעולם נמצא בצער, ואינם נענים, משום שהם, האבות, ישנים מחמת עוונות העולם, ואותו הטל, אינו מוקיץ אותם, כי אינו נמשך ואינו נמצא, עד שמתעורר ספר תורה בעולם כראוי. ואז הנפש מודיעה לרות, והרוח לנשמה, והנשמה להקב"ה. אז יושב המלך על כיסא רחמים, ומושך מעתיק הקדוש, שהוא א"א, המשכה מטל הבדולה, מ"ס דא"א, ומגיע לראש המלך, לחב"ד דו"א, והאבות מתברכים, חג"ת דו"א, ונמשך אותו הטל לאלו הישנים, לאבות שבמערת המכפלה. ואז מתחברים כולם להתפלל על העולם, ומרחם הקב"ה על העולם. אין הקב"ה מרחם על העולם, עד שמודיע אל האבות, ובזכותם מתברך העולם.

שלב ורחל עשתה יותר מכל האבות, שעומדת בפרשת דרכים בכל עת שהעולם צריך לרחמים.

שכו וכאשר לא נמצא צדיק, שמכריזים עליו ביניהם, ואינו נמצא מי שיעורר את הנפשות, בצער שבעולם, אלא ספר תורה, אז העליונים ותחתונים מתעוררים עליו, להתפלל על העולם. אבל הכל צריכים להימצא בזמן ההוא בתשובה. ואם אינם נמצאים בתשובה, בעלי הדין מתעוררים עליהם, להענישם על טלטול ספר התורה. ולא רק הנפשות. ואפילו הרוח שבגן עדן מתעורר עליהם בשביל ספר תורה, לבקש רחמים.

שכח ושכבתי עם אבותיי, שהם בגוף, בנפש, ברוח, בנשמה, כלולים במרכבה אחת במדרגה עליונה. ושכבתי עם אבותיי, טובב על הגוף וכל בחינות הנשמה, שיהיו יחד עם אבותיו.

כמה הם בני העולם אטומים מכל החושים, שאינם יודעים ואינם משגיחים ואינם שומעים ואינם מסתכלים, בדברי העולם, ואיך הקב"ה מתמלא על העולם רחמים בכל זמן ועת, ואין מי שישגיח.

שכט ג"פ ביום בא רוח אחד במערת המכפלה, ומנשב בקברי האבות ומתפאים כל עצמותיהם, ועומדים בקיומם, ורוח ההוא מושך טל מלמעלה מראש המלך, חב"ד דו"א, ממקום שנמצאים אבות העליונים, מחג"ת שנעשו לחב"ד. וכשמגיע הטל מהם,

נישתחו ישראל על ראש המיטה

לעצמו היה משתחוה, לת"ת. **שלד** ואין לומר שהשתחוה אל השכינה, שהיא למעלה מראשותיו של חולה, משום שבאותו זמן עוד לא היה חולה, כי אח"כ כתוב, ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה. ובשעה שהשתחוה לא היה חולה, אלא בהכרח, שע"כ השתחוה, משום שידע, שבזמן ההוא עלה במדרגה עליונה קדושה, בכיסא השלם, ת"ת. משום זה השתחוה למרכבה, כיסא העליון, כי חג"ת הוא כיסא עליון, אל הבינה, ות"ת כולל

שלג ונישתחו ישראל על ראש המיטה. ראש המיטה, השכינה, מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה. אלא חס ושלום לומר שהיה משתחוה אל השכינה, כי היה מרכבה לספירת ת"ת, שהיא למעלה מהשכינה, אלא למידת עצמו, ת"ת, היה כורע ומשתחוה. מיטה היא השכינה, שכתוב, הנה מיטתו של שלמה. ראש המיטה, יסוד העולם, ראש השכינה. על ראש, זהו ישראל, ת"ת, העומד על ראש המיטה, יסוד, כי הת"ת ממעל היסוד. משום זה נמצא שישאל,

העולם נראה בהן, וכן, כל הצבעים הם מסובבים בהן, וצבע הלבן שבהן הוא כמו ים אוקיינוס הגדול, הסובב את העולם מכל הצדדים, צבע האחר שבהן, הוא כמו היבשה שהוציאו המים, והיבשה עומדת בין המים, כן הוא צבע הזה עומד בין מים, בתוך צבע הלבן, הרומז על מי אוקיינוס.

שמב צבע האחר השלישי הוא באמצע העין, זהו ירושלים, שהיא אמצע העולם. צבע רביעי שבעין, שם כוח הראייה שבכל העין, השחור שבעין. ונקרא, בת עין, שבבת עין ההוא נראה הפרצוף. ומראה היקר מכל, הציור, הנקודה האמצעית מכל, המראה של כל העולם נראה שם. ושם השכינה שורה, שהיא היופי של כל ומראה של כל. ועין זה היא ירושת העולם. ומשום זה, זה שמת עוזב אותה ובנו לוקח אותה ויורש אותה.

שמג הוא דבר סתום, ובני העולם אינם יודעים ואינם מסתכלים. כי בשעה שהאדם יוצא מן העולם, הנפש שלו חבויה עימו, ומטרם שיוצאת מגוף, עיניו של האדם רואות מה שרואות, כמ"ש, כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים.

שמד ועיניו פקוחים מאותה המראה שראה, ואלו העומדים עליו, צריכים לשים יד על עיניו ולסתום עיניו. בשעה שנשארו עיניו פקוחים מאותה מראה היקרה, אם זכה לבן, הבן קודם לשים ידו על עיניו ולסתום אותן, כמ"ש, ויוסף ישית ידו על עיניו. משום שמראה אחרת, שאינו קדושה מזדמנת לנגדו, והעין שרואה עתה מראה קדושה עליונה, לא יסתכל במראה האחרת.

שמה הנפש קרובה לנגדו בבית. ואם יישאר העין פתוח, והמראה האחרת של הס"א תשרה על עיניו, הנה בכל מה שיסתכל, יקולל. וכיוון שהנפש שלו לנגדו, נמצא שיסתכל בנפש ותקולל. ואין זה כבוד לעין. וכש"כ לקרובי המת. וכש"כ למת עצמו. שאין כבודו להסתכל, במה שאינו צריך להסתכל. ולהשרות על עיניו הס"א. לזה נתכסה בעפר. וכבר העירו החברים על הדין, שדנים את

כולם. והוא שלמות אילן הגדול והתקיף, הנקרא על שמו, ת"ת, שנקרא בשמו ישראל. וע"כ, וישתחו ישראל על ראש המיטה, כי נתעלה למדרגתו ונתעטר בעטרות, במוחין של המלך הקדוש, ת"ת.

שלה שלמה המלך אמר, כל זאת ניסיתי בחכמה. שירש הלבנה, הנוקבא, מכל בחינותיה, ובימיו עמדה לבנה במילואה, כי נתברכה מכל המדרגות. וכשרצה לעמוד על חוקי התורה, אמר, אמרתי אֶחְפְּמָה והיא רחוקה ממני.

שלו יעקב אמר, ושכבתי עם אבותיי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. מי שיצא נשמתו ברשות אחר, בחוצה לארץ, וגוף שלו נקבר בארץ הקדושה, עליו כתוב, ותבואו ותטמאו את ארצי. ויעקב אמר, וקברתני בקבורתם, ונשמתו יצאה ברשות אחר, במצרים.

שלוז משונה יעקב משאר בני אדם, כי השכינה הייתה נאחזת בו ונתדבקה בו. כמ"ש, אנוכי ארד עימך מצריימה, לדור עימך בגלות. ואנוכי אֶעֱלֶךָ גם עלה, שנשמתך תזדווג בי, וגופך יקבר בקברי אבותיך. אע"פ שיצאה נשמתו ברשות אחר, עם זה, ואנוכי אֶעֱלֶךָ גם עלה, שיקבר בקבר אבותיו.

שלה ויוסף ישית ידו על עיניו. כי הוא הבכור, והבכור משית ידו על עיני אביו, שמבחינת הרהור הלב בכור מטיפה ראשונה היה. ומשום שהקב"ה ידע סתר זה, שדעתו ברחל היה, בישר אותו ביוסף, שישית ידו על עיניו, שכל אהבתו תלוי בו.

שלט מהו, ויוסף ישית ידו על עיניו? זהו כבודו של יעקב, אשר בנו, שהוא מלך, ישית ידו על עיניו. ולבשרו שיוסף חי, ויהיה נמצא במיתתו.

שמ אדם שזכה בכך בעוה"ז, הבן צריך לשים עפר על עיניו כשיקבר. וזהו הוא כבודו, להורות שהעולם נסתם מאביו, והבן יורש תחתיו את העולם.

שמא משום שעניו של האדם מראה

שנ רבי יהודה הזקן התרגש בדעתו יום אחד, שהיה חפץ לדעת, מה יהיה לו בעולם האמת. והראו לו בחלום צורה אחת שלו מאור חזק, המאיר לארבע רוחות. אמרו לו, הוא הלבוש שלך לשיבתך כאן. ומיום ההוא והלאה, היה שמח.

שנא כל יום רוחות הצדיקים יושבים בלבושיהם שורות שורות בגן עדן ומשבחים אל הקב"ה בכבוד העליון.

בתחילה כתוב, וישתחו ישראל על ראש המיטה. מיטה, כנסת ישראל, הנוקבא. ראש המיטה, צדיק. על ראש המיטה, מלך הקדוש, שכל השלום שלו, ת"ת, כמ"ש, הנה מיטתו של שלמה. כי לעצמו היה משתחוה, שהוא מרכבה לת"ת, לאותו שעומד על ראש המיטה, ששמו ישראל. כי ת"ת נקרא ישראל. משום זה, וישתחו ישראל על ראש המיטה.

שנב ואח"כ, כיוון שידע יעקב, שנשלם במדרגה עליונה, ומדרגתו ת"ת למעלה עם האבות, שהם חו"ג, והוא בלבדו תיקון שלם, כי ת"ת הוא קו האמצעי הכולל בתוכו חו"ג, והוא שקול כנגד כל חג"ת, החזיק ליבו ושמח והתחזק ברצון העליון של הקב"ה החפץ בו. כמ"ש בו, ויתחזק ישראל וישב על המיטה, על המיטה ממש, המלכות, כי הוא נשלם במדרגה יותר עליונה, במידת ת"ת, שמעל המלכות. אשרי חלקו.

המת בקבר. וכבוד הוא שתסתום העין מכל, ע"י בנו שעזב בעולם.

שמו כל ז' הימים אחר מיתתו, הנפש הולכת מבית לקבר, ומקבר לבית ומתאבלת עליו. וג' פעמים ביום נידונים כאחד הנפש עם הגוף, ואין מי שידע זה בעולם, ויסתכל בו לעורר את הלב.

שמוז אח"כ הגוף נסגר בקבר, והנפש הולכת ומתרחצת בגיהנום, ויוצאת ומשוטטת בעולם ומבקרת את הגוף בקבר, עד שמתלבשת במה שמתלבשת.

שמה אחר י"ב חודש נחים כולם, הגוף שָׁכַךְ בעפר, והנפש נצרר ונאזר ברוח, ובמלבוש שהתלבש הרוח, הרוח היא מתענגת בגן עדן. והנשמה עולה לצרור החיים, הנוקבא, התענוג הגדול מכל התענוגים. וכולם התקשרו זה בזה. הנפש ברוח ורוח בנשמה, בשבתות ויו"ט ור"ת.

שמש אזי לבני אדם, שאינם מסתכלים, ואינם יודעים, ואינם מכירים על מה שעומדים, ונשכח מהם לעשות מצוות התורה. ויש מצוות התורה שעושים לבוש כבוד למעלה, בגן עדן העליון, ויש מצוות התורה שעושים לבוש כבוד למטה, בגן עדן התחתון, ויש מצוות התורה שעושים לבוש כבוד בעוה"ז. וכולם נצרכים אל האדם, ומימיו ממש כולם מתתקנים.

בד' זמנים בשנה העולם נידון

אחרים, אלוהי נכר, ונקראים חמץ, יצה"ר. ולהיכנס במצה, המלכות, חלק הקדוש של הקב"ה. משום זה בפסח נידונים על התבואה, שהעולם נידון על דין דה', המלכות, ותבואה אותיות תבוא ה'.

שנד בעצרת על פירות האילן. הלא פירות האילנות, היה צריך לומר? אלא זה אילן גדול וחזק למעלה, ז"א. פירות האילן נשמות הצדיקים, פירותיו של ז"א. והם נידונים בעצרת, ת"ת.

שנה בראש השנה עוברים לפניו כבני

שנג בד' זמנים בשנה העולם נידון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ובחג נידונים על המים.

בפסח על התבואה כנגד מרכבה עליונה, האבות, חג"ת ודוד המלך, המלכות. שד' הזמנים כנגד האבות ודוד המלך. ומפרש שמצה בא בפסח, כי מצה היא דין של המלכות. שהתחילו ישראל להיכנס לחלק הקדוש של הקב"ה, ולבער חמץ, עבודה זרה, הממונים על עמים עכו"ם, הנקראים אלוהים

אברהם, יצחק, יעקב, שהם חג"ת, ודוד המלך, מלכות. ובאלו חו"ג תו"מ העולם נידון, ובד' זמנים בני אדם נידונים, שהם הימים, שחו"ג תו"מ נמצאים בעולם. ובכל יום ויום הספרים פתוחים, והמעשים של בני אדם כתובים, ואין מי שישגיח, ואין מי שיטה אוניו. והתורה מעידה בכל יום כמ"ש, מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. ואין מי שישמע לקולה.

שנה בשעה שהאדם קם בבוקר, עדים עומדים לנגדו ומעידים עליו, והוא אינו משגיח, והנשמה מעידה עליו בכל עת ובכל שעה, אם שומע, טוב. ואם אינו שומע, הרי הספרים פתוחים והמעשים נכתבים. אשריהם הצדיקים, שאינם מתיראים מפני הדין לא בעוה"ז, ולא בעוה"ב. כמ"ש, וצדיקים ככפיר יבטח. וכתוב, צדיקים יירשו ארץ.

מרון. ראש השנה זה הראש של השנה של המלך. ראש השנה, זהו יצחק, שנקרא ראש, ראש אחד של המלך, ז"א, ראש הגבורה שלו, מקום שנקרא שנה. משום זה כל באי עולם יעברו לפניו כבני מרון. כי בראש השנה שורה יצחק, הראש דשמאל, שבו שורה דינים. וע"כ נאמר בראש השנה, שמאלו תחת לראשי.

שנו ובחג נידונים על המים. זהו התחלה להארת הימין של המלך, חסדים, מים. כי בחג נאמר, וימינו תחבקני. וע"כ שמחת המים נמצא בכל, בשעה שמנסכים מים ושואבים אותם, כי מים הם חסדים.

בד' זמנים אלו הכל נמצא. בפסח הדין במלכות, שנקראת תבואה. בעצרת הדין בת"ת, שנקרא אילן. בראש השנה בגבורה. בחג בחד. **שנו** הכל נמצא באלו ד' פרקים:

ויהי השמש לבוא

שנא ואפילו כל זמן שאדם נופל למשכב ואינו יכול להתפלל, הנשמה עוברת ומסתלקת ממנו. ואז אין הרוח מאיר לנפש, עד שדנים דינו של האדם. ואם דנים אותו לטוב, אז חוזרת הנשמה למקומה ומאירה לרוח ולנפש. וזהו בזמן שהדבר תלוי בדין. ובזמן שאין הדבר תלוי בדין, כי כבר נחרץ דינו למות, הנה שלושים יום מקדמת הנשמה לכולם ומסתלקת, והצלם נעבר ממנו.

שסב בזמן שדנים את האדם למעלה, מעלים את נשמתו לב"ד, ודנים ע"פ דיבורה, והיא מעידה על הכל, ומעידה בכל מחשבות רעות שהרהר האדם. אבל במעשים רעים אינה מעידה, משום שכולם כתובים בספר. ועל כל דבר דנים את האדם בשעה שדנים האדם למעלה. הן על מחשבות והן על מעשים. ואז הגוף נמצא בצרה יותר מאשר בשאר זמנים.

שסג אם דנים אותו לטוב, אז מניחים

שנט ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם. זה יום הדין הקשה, המוציא את האדם מעוה"ז. כשהגיע הזמן שהאדם יוצא מעוה"ז, הוא יום הדין הגדול, שחשך השמש מלהאיר אל הלבנה. כמ"ש, עד אשר לא תחשך השמש, זה נשמה הקדושה שנמנעת מהאדם שלושים יום מטרם שיצא מן העולם, ורואה שהצלם נמנע ממנו ואינו נראה.

שס הצלם חלף ממנו, משום שהנשמה הקדושה הסתלקה ועברה ממנו ואינה נראית. ואין לומר, כשהאדם מת ונחלש, עוברת ממנו הנשמה, אלא כשהוא בחייו, בכל כוחו, עוברת ממנו הנשמה, ואינה מאירה אל הרוח, והרוח אינו מאיר אל הנפש, אז עובר ממנו הצלם, ואינו מאיר לו. מיום שהוא והלאה, הכל מכריזים עליו שימות, ואפילו עוף השמים. משום שהנשמה הסתלקה ממנו, והרוח אינו מאיר אל הנפש. אז הנפש נחלשת, ואכילה וכל תאוות הגוף מסתלקות ועוברות ממנו.

נאום ה', אם אחפוץ במות הרשע, כי אם בשוב רשע מדרכו. ומשום זה, כל אלו רשעי עולם שחוזרים לבריאותם, הקב"ה דן אותם לטוב.

שסה ולפעמים שהמחלות כבר השלימו זמנם, שהוטל עליהם לייסר את האדם, כמ"ש, מכות גדולות ונאמנות וחוליים רבים ונאמנים, שעושים בנאמנות. ששורים על האדם ומסתלקים לאחר שמלאו את זמנם, הן לצדיקים והן לרשעים, והכל נעשה בדין כמו שאמרנו.

אותו, וזיעה יוצאת על הגוף, והנשמה חוזרת אח"כ ומאירה לרוח ולנפש. ולעולם אין אדם מתרפא מחוליו עד שדנים דינו למעלה. והרי כמה חייבי עולם וכמה רשעי עולם עומדים על קיומם, שמתרפאים ממחלתם? אלא הקב"ה משגיח בדינו של אדם, ואע"פ שעתה לא זכה, אם רואה הקב"ה שלאח"כ יזכה, דן אותו לטוב. או לפעמים שיוליד בן שיהיה צדיק בעולם, וע"כ דן אותו הקב"ה לטוב. **שסד** וכל מעשיו ודיניו של הקב"ה לטוב, ובכולם הוא משגיח, כמ"ש, חי אני

וירא ישראל את בני יוסף

בשמותיהן, כמ"ש, לכולם בשם יקרא.

שסט הקב"ה מראה לצדיקים כל דורות העולם, מטרם שבאים ונמצאים בעולם. הקב"ה הראה לאדה"ר כל הדורות מטרם שבאו, כמ"ש, זה ספר תולדות אדם. שהראה לו כל הדורות העתידיים לבוא לעולם. וכן למשה, כמ"ש, ויראהו ה' את כל הארץ. שהקב"ה הראה לו כל דורות העולם, וכל מנהיגי העולם, וכל הנביאים, מטרם שבאו לעולם.

שע אף כאן, וירא ישראל את בני יוסף, שראה למרחוק, איך שעתידים לעבוד עבודה זרה. ונודעו, ואמר, מי אלה? זה משלים הן על ירבעם, שאמר אלה אלקיך ישראל, והן ע"ז ששאל על מנשה ואפרים. וע"ז השיב יוסף ואמר, בניי הם, אשר נתן לי אלקים בזה. שהם כשרים, אבל לא ענה לו על ירבעם וחבריו. והקב"ה הראה על ירבעם וחבריו, כי כמ"ש, והנה הראה אותי אלקים גם את זרעך. המילה גם, בא להרבות את אלו הדורות שיצאו ממנו.

שסו וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה. כתוב, ועיני ישראל כבדו מזוֹקן לא יוכל לראות. אם לא יוכל לראות, מהו, וירא ישראל? ראה ברוח הקודש בני יוסף, שהם ירבעם וחבריו, שירבעם עשה שני עגלי זהב, ואמר, אלה אלקיך ישראל. משום זה שאל יעקב, מי אלה? מי הוא העתיד לומר, אלה אלקיך, לעבודה זרה? וע"ז כתוב, וירא ישראל את בני יוסף.

שסז צדיקים רואים דברים מטרם שבאו לעולם, כי הקב"ה מעטר אותם, בעטרה שלו. הקב"ה רואה למרחוק, כמ"ש, וירא אלקים את כל אשר עשה, כי הקב"ה רואה את כל המעשים מטרם שנעשו, וכולם עוברים לפניו.

שסח כל דורות העולם, מסוף העולם עד סוף העולם, כולם ניצבים ועומדים לפניו, מטרם שבאו לעולם. כל הנשמות היורדות לעולם, מטרם שיורדות, כולן עומדות לפני הקב"ה בצורה שנמצאות בעוה"ז, ונקראות

ויברך את יוסף

שעב אלא, את יוסף, רומז על המלכות, ברכת בניו, כי בניו מנשה ואפרים, הם מלכות, הנקראת את. וכשמתברכים בניו,

שעא ויברך את יוסף. ולא מצאנו כאן ברכה, שיעקב יברך את יוסף, אלא לבניו. ואם לבניו, היה לו לומר ויברכם.

כמ"ש, בבוקר יאכל עד. בבוקר, צריך האדם להקדים ברכות להקב"ה, ואח"כ לשאר בני העולם.

שעה כשרצה יעקב לברך לבני יוסף, ראה ברוח הקודש, שעתידי לצאת מאפרים ירבעם בן נבט. אמר, מי אלה, שאמר, אלה אלקיך ישראל. בכל אלה הצדדים שבנחש הרע, מצד רוח הטומאה הוא הנחש. ורוכב עליו ס"מ. והם זכר ונקבה. וכשמזדווגים נקראים אלה, בלשון רבים, להורות שאינם בייחוד, כמו זכר ונקבה דקדושה, אלא בפירוד. והם מזדמנים בעולם בכל הבחינות הנמשכות מנחש, הם מזיווג זכר ונקבה, הנקראים אלה.

שעה ורוח של הקדושה, הנוקבא דו"א, נקראת זאת, הברית, רושם המילה שנמצא תמיד באדם. וכן, זה אלי ואנוהו, זה הוא ה', ו"א, בלשון יחיד. אבל זו"ן דס"א, ס"מ ונחש, נקראים אלה, בלשון רבים. ע"כ כתוב, אלה אלקיך ישראל.

שם משום זה כתוב, גם אלה תשפחנה, שהם זו"ן דס"א. ואנוכי לא אשכחך. אנוכי, זאת, הנוקבא דו"א, לא אשכחך. וכתוב, על אלה אני בוכייה, כי חטא העגל, שנקרא אלה, גרם להם בכיות, כי בשביל זה נחרב ביהמ"ק. על אלה אני בוכייה, משום שניתן רשות לנחש וס"מ, למשול על ישראל, ולהחריב ביהמ"ק. זהו רוח הקודש, הנוקבא, הנקרא אני.

שפא הרי כתוב, אלה דברי הברית. ואיך ייתכן, שאלה, הוא שם זו"ן דס"א? אלא כל אלו הקללות מתקיימים מתוך אליה, הס"א, כי שם כל הקללות שורות. הנחש הוא ארור. שנתקלל, ארור אתה מכל חית השדה. ומשום זה הקדימה התורה ואמרה, אלה, שעומד למי שעבר על דברי הברית.

שפב ולמה אפילו בקדושה כתוב, אלה המצוות אשר ציווה ה'? משום שכל מצוות התורה הם לטהר את האדם, שלא יסור מדרך הוזה, ויישמר מס"א, וייפרד מהם. ולמה כתוב, אלה תולדות נוח? גם שם הוא הס"א,

הוא מתברך תחילה, ע"כ כתוב ג"כ יוסף, כי בניו של אדם ברכתו הוא.

שעג ויברך את יוסף. את רומז על מלכות, שבירך לאות ברית, ששמר יוסף, המלכות. ובשביל זה הצדיק, שהוא יוסף, נקרא את, שנאמר את יוסף, משום שיוסף כולל הברית, מלכות הנמצאת עם יוסף.

שעד ואמר יעקב, האלקים אשר התהלכו אבותיי לפניו, אברהם ויצחק. האלקים, זה ברית קודש, מלכות הנקראת ברית קודש. אבותיי לפניו, משום שאבותיי הם ראשונים ועליונים מלפני המלכות. כי אבותיי, אברהם ויצחק, חו"ג דו"א, לפני המלכות ועליונים אליה, כי מהם ניוונה ויונקת המקום, המלכות.

שעה האלקים הרועה אותי. אמר אלקים פעם שנייה, שבירך כאן למקום, למלכות, אלקים חיים, בינה, מקור החיים, שממנו נמשכים הברכות. ומשום זה הזכיר את עצמו במקום זה, שאמר, האלקים הרועה אותי, משום שכל הברכות, הנמשכות ממקור החיים, בינה, מקבל אותם יעקב, קו אמצעי, שזולתו אין ב' הקווים דבינה יכולים להאיר. וכיוון שמקבל אותם, מקבל מקום זה, המלכות, הברכות ממנו, והכל תלוי בו, בוכר, יעקב. וע"כ כתוב, ויברך את יוסף, אשר את היא המלכות, שקיבלה הברכות מיעקב, ז"א.

שעו בכל מקום שצריכים לברך ברכות, צריך הקב"ה, המלכות, להתברך מתחילה. ואם הקב"ה אינו מתברך תחילה, הברכות אינם מתקיימים.

שעז בשעה שבירך יצחק ליעקב, בירך את הקב"ה מתחילה. שכתוב, ויאמר, ראה ריח בני ריח שדה אשר ברכו ה'. כאן נמצא הברכה להקב"ה, שכתוב, אשר ברכו ה', שנתברך בקיום הברכות. ואח"כ כתוב, וייתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ. כיוון ששדה, המלכות, כבר נתקיים בקיום הברכות, כי הברכות יוצאים ממנה, רק אחר שכבר נתקיימה בברכות. כעין זה בירך יעקב תחילה את הקב"ה, ואח"כ בירך את בניו.

העולם לדורות שאחריהם. כמ"ש, אני אמרתי אלקים אתם, אכן כאדם תמותון. כי מחמת העגל, חזר עליהם גזירת המוות, כמו באדה"ר.

שפה וע"כ, כשראה יעקב ברוח הקודש את ירבעם בן נבט, שעבד עבודה זרה, ואמר, אלה אלקיך ישראל, נזדעזע ואמר, מי אלה. כשרצה אח"כ לברך אותם, בירך את השכינה תחילה, ואח"כ בירך את בניו. כיוון שבירך את הקב"ה בתחילה, אח"כ ממקום זה שבירך בתחילה, בירך אותם, כמ"ש, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים. כלומר שהשכינה, הנקראת מלאך, תברך אותם, שעם זה היה בטוח שברכתו לא תגיע לירבעם וחבריו.

כי יצא חם, אבי כנען, וכתוב ארור כנען, והוא של אלה, כי ארור הנחש.

שפג ויאמרו, אלה אלקיך ישראל. וכל זה הוא התוך של פסולת הזהב. אהרון הקריב זהב, הצד שלו, שמאל, הכלול באש. צד זה נבחן לזהב ולאש. פסולת הזהב היא הקליפות והטומאה. רוח הטומאה, הנמצא תמיד במדבר, מצא מקום באותו זמן להתחזק בו, ולהיאחו בישראל.

שפד ומה שהיו ישראל טהורים מזהמה הראשונה של הנחש, שהטיל בעולם וגרם מוות לעולם בחטא של עצה"ד, שנטהרו ממנה, כשעמדו על הר סיני, חזרה שוב, וגרם להם הנחש כבתחילה, לטמא אותם ולהתגבר עליהם, וגרם להם מוות, ולכל

ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

וזהו העונש שכתוב בתורה, ערירים ימותו, בלא ולד. משום מי שהוא בלי ולד, כשהולך בעולם ההוא, הוא מת שם, ונמצא מת בעוה"ז ובעוה"ב. וע"כ כתוב, כי מת אתה ולא תחיה. **שפט** ולא עוד, אלא השכינה אינה שורה עליו כלל. אז כתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ששם מחשבותיו וכיוון פניו, לקחת אישה, כדי שתשרה עליו השכינה, המכונה קיר.

שצ משום זה כתוב, ויתפלל אל ה'. מי שיש בידו עבירה, ורוצה לבקש רחמים על עצמו, יכוון פניו ומחשבותיו לתקן את עצמו מאותה עבירה, ואח"כ יבקש תפילתו, כמ"ש, נחפשה דרכינו ונחקורה, מתחילה. ואח"כ, ונשובה. אף כאן, כיוון שידע חזקיהו את עוונו, כתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, שם פניו לתקן אצל השכינה, קיר, כי אצל מקום הזה חטא.

שצא משום שכל הנקבות שבעולם נמצאים בשכינה. למי שיש לו נוקבא, השכינה שורה עליו. ומי שאין לו, אינה שורה עליו. וע"כ תיקן חזקיהו את עצמו

שפו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. שלא יתפלל אדם אלא סמוך לקיר, ולא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הקיר. מה השינוי, שבכולם, שהתפללו תפילה, לא כתוב בהם, ויסב פניו אל הקיר, אלא שהיה די שיאמר, ויתפלל אל ה', ומי שמתפלל תפילה, מכוון דעתו כראוי, אפילו כשאינו מסב פניו אל הקיר, כמ"ש במשה, ויתפלל אל ה'. וכתוב, ויצעק משה אל ה', ולא כתוב, ויסב פניו. וכאן בחזקיהו, מה הטעם שכתוב, ויסב פניו אל הקיר, ואח"כ ויתפלל אל ה'?

שפז אלא שחזקיהו באותו זמן לא היה נשוי, ולא היה לו אישה ולא הוליד בנים. כתוב, ויבוא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא, ויאמר אליו, כי מת אתה ולא תחיה. כי מת אתה, בעוה"ז, ולא תחיה, בעוה"ב, משום שלא הוליד בנים.

שפח כל מי שאינו משתדל להוליד בנים בעוה"ז, אינו מתקיים בעוה"ב, ואין לו חלק בעולם ההוא, ומגורשת נשמתו בעולם, ואינה מוצאת מנוחה בשום מקום שבעולם.

ולא טימא אותו. באמת ובלב שלם, שנתכוון בכל סודות האמונה הכלולים באמת.

שצד והטוב בעיניך עשיתי. שסמך גאולה לתפילה. היסוד נקרא גאולה, הנוקבא נקראת תפילה. שנתכוון לייחד הייחוד כראוי. משום זה, וַיִּבֶךְ חֻזְקִיהוּ בְּכִי גְדוֹל. שאין שער, שיעמוד לפני דמעות ולא יפתח. גאולה, כשנסמכת לתפילה, הנוקבא, המלאך הגואל, כי זהו שנמצא בכל גאולות העולם.

להתתקן אצלה, וקיבל עליו לשאת אישה, ואח"כ, ויתפלל אל ה'.

שצב קיר, אדון כל הארץ, השכינה, כמ"ש, הנה ארון הברית אדון כל הארץ. הרי שארון הברית, השכינה, אדון כל הארץ, קיר. ומשום זה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר.

שצג בתפילה כתוב, אנא ה' זכור נא אשר התהלכתי לפניך. ששמר ברית קודש

המלאך הגואל

שצה המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים. אחר שבירך יעקב ונתכוון לייחד ממטה למעלה, שאמר, האלקים, המלכות, אשר התהלכו אבותיי לפניו, החו"ג, אז המשיך ממעלה למטה, שאמר, האלקים, הבינה, הרועה אותי, ת"ת, והמשיך מבינה עד ת"ת. כיוון שקיבל ברכות, נתן אח"כ ברכות לנוקבא, ואחר שהגיעו הברכות למקום, אז פתח ואמר, המלאך הגואל, שממנה תימשכנה הברכות לתחתונים.

שצט כתוב, בית והון נחלת אבות ומה' אישה מְשֻׁקֶלֶת. הרי הקב"ה גותן הכל לבן אדם? כיוון שהקב"ה מזכה את האדם בבית והון, לפעמים שיריש הכל לבנו, ויהיה אצלו נחלת אבות. ומה' אישה מְשֻׁקֶלֶת. שהאדם זוכה באישה מהקב"ה, כי אין הקב"ה מזכה בה את האדם, אלא אחר שמכריזים עליו בריקיע.

ת כי הקב"ה מזווג זיווגים מטרם שבא לעולם. וכשזכו בהם בני אדם, לפי מעשיהם, נותנים להם אישה, וכל מעשיהם של בני אדם גלויים לפני הקב"ה. ולפי מעשיהם של הצדיקים, כך מזווג זיווגים, מקודם שבא לעולם.

תא ולפעמים שעלו בחיבור, שהוכרז עליהם בת פלוני לפלוני מטרם שבאו לעולם, וכשנולד קלקל האדם את דרכו, אז ניתן זיווגו לאחר, עד שיישר את מעשיו. ואם הטיב את מעשיו, והגיע זמנו לשאת את בת זוגו, נדחה גבר מפני גבר, ובא זה ונוטל את שלו. ואותו שנשא את בת זוגו, מטרם שהטיב זה את מעשיו, נדחה עתה מפניו ומת, והוא מקבל את בת זוגו ממנו. וקשה

שצו כי הכרובים פָּאוֹת ובנס היו עומדים, ושלוש פעמים ביום היו פורשים כנפיהם, וסוככים על הארון למטה. שכתוב, הכרובים פורשי כנפיים. פרושי כנפיים, לא כתוב, שמשמע שנמצאים תמיד פרושי כנפיים. אלא כתוב, פורשי כנפיים, משמע, שעושים מעשה ופורשים כנפיים, שלוש פעמים ביום.

שצו הקב"ה עשה למטה כעין של מעלה, שהכרובים שבמשכן הם ככרובים של מעלה. הכרובים שלמעלה, צורתם כצורת נערים ועומדים תחת הנוקבא דאצילות מימין ומשמאל. והם עומדים בקודשי קודשים דבריא, שהם מט"ט וסנדלפון. ומתברכים תחילה, מהברכות הנמשכות מלמעלה, ומכאן נמשכות הברכות למטה.

שצז המלאך הגואל אותי, אותי, ת"ת,

היושבי בשמים, ולא, היושב בשמים, משום שלא נפסק י', חכמה, מאותו מקום לעולם. כי לעולם לא נפסק זיווג חכמה ובינה. ומשום זה כתוב, היושבי בשמים, עם י' יתירה, כי הבינה אחוזה למעלה בחכמה עילאה, שנקראת י', ואחוזה למטה, שיושבת על כיסא האבות, חג"ת, על הכיסא שנקרא שמים, ז"א, הכולל חג"ת. כי חג"ת דו"א הם ג' רגלי הכיסא העליון, שהיא בינה. ומשום זה כתוב, היושבי בשמים.

תח מכאן נשמע, כשהברכות נמשכות מלמעלה מעומק הזה, מבינה, מקבל אותם כולן שמים, ז"א, וממנו נמשכות למטה עד שמגיעות לצדיקים, צדיק וצדק, ברית העולם, הנוקבא. וממנה מתברכים כל הצבאות וכל המחנות למיניהם, שהם התחתונים שבבי"ע.

טו הנוקבא, עולם, מקבלת משמים, שהם חג"ת דו"א. בע"ב (72) אורות, שהם ע"ב שמות, שבהג"ת דו"א, תתעלה העטרה של כל הצבאות, הנוקבא, שכל הצבאות שבבי"ע מקבלים ממנה, ונתקנת להיות עיגול העולם בע' (70) מקומות, שע"ב שמות דו"א מאירים בנוקבא בע' מקומות בבחינת עיגול, שפירושו, שמאיר רק ממקום מרכזו ולמעלה, ואינו מתפשט ממעלה למטה. ועיגול אחד הם כולם, כל הע' מקומות. בתוך עיגול ההוא יש נקודה אחת העומדת באמצע, הוא המסך שעליו נעשה הזיווג, והאור מקובל משם ולמעלה לכל הצדדים. וע"כ, מנקודה ההיא ניוון כל העיגול. ונקראת בית קודש הקודשים. היא מקום לרוח של כל הרוחות, ששם מזדווג ז"א, אור הרוח, שממנו נמשכים כל הרוחות שבעולמות. כאן הסוד, שבכל הסודות, נקודת המנועולא, גנוז בתוכה, ורק נקודת המפתחא גלויה ושולטת. הוא נסתר בין הצבאות, המתפשטים מנוקבא, ונסתר בה עצמה. כאשר הנוקבא עולה ע"י ע"ב האורות, כל העולמות עולים אחריה.

להקב"ה לדחות אדם מפני אדם אחר. ומשום זה הקב"ה הוא הנותן אישה לאדם, וממנו באים הזיווגים. וע"כ כתוב, ומה' אישה משַׁכֶּלֶת.

תב האמת, שהקב"ה נותן הכל לאדם. ולא רק אישה משַׁכֶּלֶת. אע"פ שהקב"ה מזמין טוב לתת לאדם, אם האדם היטה דרכיו מהקב"ה לס"א, מאותו ס"א שנתדבק בו, בכל הקטרוגים ובכל הרעות, יבוא לו מה שיבוא, ואינם באים לו מהקב"ה, אלא מאותו צד הרע שנתדבק בו, מחמת המעשים שעשה.

תג וע"כ אישה שאינה משַׁכֶּלֶת, קורא עליו שלמה, ומוצא אני מר ממוות את האישה, משום שהוא משך אותה עליו, ע"י עוונותיו והמעשים שעשה, ולא ע"י הקב"ה. וע"כ כשהקב"ה חפץ באדם, משום מעשיו הטובים, הוא מזמין לו אישה משַׁכֶּלֶת, וגואל אותו מתוך הס"א.

תד ע"כ אמר יעקב, המלאך הגואל אותי מכל רע. שלא נודמנה לי אישה מס"א, ולא קרה פסול בזרעי, שכולם צדיקים ושלמים, בשלמות, משום שנגאל מכל רע, מס"א, ויעקב לא נתדבק בס"א ההוא כלל.

תה וע"כ, המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים. שראויים להתברך, משום ששמר יוסף אות ברית קודש. וע"ז אמר יוסף, בניי הם אשר נתן לי אלקים בזה, שהברית שמר אותי, וראויים בניו להתברך והוא ראוי לרוב ברכות. משום זה, לכל אחד נתן יעקב ברכה אחת, וליוסף נתן ברכות רבות, שכתוב, בְּרִכּוֹת אֲבִיךָ גָּבְרוּ עַל בְּרִכּוֹת הָרִיִי, תְּהִינָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף.

תו וכתוב, אליך נשאתי את עיניי היושבי בשמים. תפילתו של אדם המתכוון בה, היא למעלה בעומק העליון, בינה, שמשם נמשכות כל הברכות, מקו ימין, וכל חירות, מקו שמאל, ומשם הם יוצאות לקיים הכל, מקו אמצעי שלה.

תי ע"כ יש כאן י' יתירה, שכתוב,

אל תזכור לנו עוונות ראשונים

ישראל, מטרים שישגיח בדין שלהם, לא יכלו להתקיים בעולם. וע"כ כתוב, מהר יקדמונו רחמיך כי דלוננו מאוד. דלות של מעשים טובים, דלות של מעשים ישרים.

תיב אילו אצרו ישראל מעשים טובים לפני הקב"ה, לא היו עומדים עליהם עמים עכו"ם בעולם. אבל ישראל גורמים לשאר העמים, להרים את ראשם בעולם, כי אם ישראל לא היו חוטאים לפני הקב"ה, היו שאר עמים עכו"ם נכנעים לפניהם.

תיג אם לא היו ממשיכים ישראל במעשים רעים לצד האחר בא"י, לא היו שולטים שאר עמים עכו"ם בא"י, ולא הוגלו מן הארץ. וע"ז כתוב, כי דלוננו מאוד, שאין לנו מעשים טובים כראוי.

תי הקב"ה באהבת ישראל, שהם גורלו ונחלתו, לא מסתכל אחר בדיניהם, רק הוא. וכיוון שהוא מסתכל בדיניהם, מתמלא עליהם רחמים, כאב המרחם על בנים. כמ"ש, כרחם אב על בנים ריחם ה'. ואם נמצא להם עוונות, מעביר אותם כולן, עד שלא נשאר עליהם עוונות, לתת ממשלה לס"א, שידונו אותם בשבילים.

תיא באו לחטוא לפניו כבתחילה, אלו עוונות ראשונים שכבר העבירם מלפניו, חוזר וחושב עליהם. ע"כ כתוב, אל תזכור לנו עוונות ראשונים, מהר יקדמונו רחמיך. כי אם לא יקדימו רחמיך על ישראל, לא יוכלו להתקיים בעולם. משום שכמה בעלי הדין הקשה ומקטרגים עומדים על ישראל מלמעלה, ואם לא הקדים הקב"ה רחמים על

עבדו את ה' ביראה

ביניהם. ואח"כ לייחד הייחוד בז"א, שכתוב, דעו כי ה' הוא אלקים. זה הייחוד בעבודה.

תיז ועכ"ז צריך האדם לעבוד לפני הקב"ה בשמחה, ולהראות שמחה בעבודתו. ואלו השתיים, שמחה ורננה, כנגד שתי תפילות, שני קרבנות ליום, שמחה בבוקר, ורננה בערב. וע"ז כתוב, את הכבש האחד תעשה בבוקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערביים.

תיח וע"כ תפילת ערבית היא רשות, כי בשעה שמחלקת טרף לכל הצבאות, ואין השעה אז להתברך, אלא לתת מזונות, ביום היא מתברכת משני צדדים חו"ג, בבוקר ובערב מתוך שמחה ורננה, ובלילה מחלקת הברכות לכל כראוי. כמ"ש, ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה.

תיד עבדו את ה' ביראה, וגילו ברעדה. וכתוב, עבדו את ה' בשמחה, בואו לפניו ברננה. כל אדם הבא לעבוד את הקב"ה, בבוקר ובערב צריך לעבוד את הקב"ה.

תיט בבוקר, כשעולה האור, והתעוררות צד הימין התעוררה בעולם, חסד, או צריך האדם להתקשר בימינו של הקב"ה, ולעבוד לפניו בעבודת תפילה, משום שהתפילה מביאה כוח ועוצמה למעלה, וממשיכה ברכות מעומק העליון, בינה, לכל העולמות העליונים. ומשם ממשיך ברכות לתחתונים. ונמצאים העליונים ותחתונים מתברכים בעבודת התפילה.

תיז עבודת התפילה, שצריך האדם לעבוד לפני הקב"ה בשמחה וברננה, בחסד ובגבורה, כדי לכלול לכנסת ישראל, הנוקבא,

תיכון תפילתי קטורת

תיט תיכון תפילתי קטורת לפניך, משאת כפיי מנחת עֶרְב. קטורת בא על

הקטורת. וע"כ הוא שמחת הכל וקשר הכל. **תכא** בשעת המנחה, שהדין שורה בעולם, נתכוון דוד בתפילה של קטורת, כמ"ש, תיפון תפילתי קטורת לפניך. ותפילה זו שהעלה, יעביר הרוגו של דין הקשה, השולט בערב, בכוח הקטורת, הדוחה ומעביר כל רוגו וכל קטרוג שבעולם. מנחת ערב, מנחה שהדין שולט בעולם.

תכב בעת שנשרף ביהמ"ק, זמן מנחה היה. ע"כ כתוב, אוי לנו כי פנה היום כי יינטו צללי ערב. צללי ערב, הם מקטרגי העולם ורוגו הדינים, המוכנים בעת ההוא. וע"כ צריך האדם לכוון דעתו בתפילת המנחה. בכל התפילות צריך האדם לכוון דעתו, ובתפילה זו יותר מכולן, משום שהדין שורה בעולם, וע"כ זמן תפילת המנחה יצחק תיקן אותה.

שמחה, כמ"ש, שמן וקטורת ישמח לב. וע"כ הכהן, כשהדליק הנרות, היה מקטיר קטורת, כמ"ש, בהטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלות אהרון את הנרות בין הערביים, יקטירנה. בבוקר מקטיר קטורת על שמחה, כי השעה גרמה, כי בבוקר זמן שמחה. בערב מקטיר קטורת, לשמח צד השמאל. וכן ראוי לעשות. לעולם לא בא הקטורת אלא על שמחה.

תכ קטורת מקשר קשרים, קשרי הספירות זה בזה, ואחוז למעלה ולמטה, ומעביר מוות וקטרוג וכעס, שלא יוכלו לשלוט בעולם, כמ"ש, ויאמר משה אל אהרון קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושם קטורת, ותיצצר המגפה. כי כל בחינות הרעות וכל מקטרגים אינם יכולים לעמוד לפני

ההר הנורא [טורא דחילא]

המלאך הגואל זהו השכינה, שהולכת עם האדם תמיד, ואינה סרה ממנו כל עוד שהאדם שומר מצוות התורה. וע"כ יהיה האדם נזהר, שלא יצא יחידי בדרך. מהו יחידי? שצריך האדם להיזהר לשמור מצוות התורה, כדי שלא תסתלק השכינה ממנו, ויוכרח ללכת יחידי, בלי זיווג עם השכינה.

תכו כשהאדם יוצא לדרך, יסדר תפילתו לפני אדונו, כדי להמשיך עליו את השכינה. ואח"כ יצא לדרך. ונמצא זיווג השכינה, לגאול אותו בדרך, ולהצילו בכל מה שצריך.

תכז כתוב ביעקב, אם יהיה אלקים עימדי, זהו זיווג השכינה. ושמרני בדרך הזה, לגאול אותי מכל רע. ויעקב יחיד היה בעת ההוא, והשכינה הלכה לפניו. כש"כ החברים, שיש ביניהם דברי תורה.

תכח אמר רבי יוסי, הר זה נורא הוא, נלך ולא נתעכב כאן, משום שהר הזה נורא הוא. אלא מי שהולך יחידי בדרך, מתחייב בנפשו. אבל שלושה לא. וכל אחד ואחד מהשלושה ראוי להגן, שלא תסתלק מהם השכינה.

תכד שלא יסמוך אדם על הנס. מאין לנו? משמואל, שכתוב, איך אלך ושמע שאול והרגני. והרי ראוי היה שמואל לנס יותר משלושה? אלא ששמואל היה אחד, וודאי שישמע שאול ויהרגו. אבל לשלושה ההיזק אינו ודאי, משום שמזיקים, שדים, לשלושה אינם נראים ואינם מזיקים.

תכה וכתוב, המלאך הגואל אותי מכל רע. אשר גאל, היה צריך לומר? הגואל, משום שנמצא תמיד עם האדם ואינו סר מאדם צדיק לעולם.

ג' משמרות

תלב הקב"ה, ועשה חסד עם בני העולם, שיכירו כולם את הקב"ה, שהקב"ה שולט על הארץ.

תלג משכיל לאיתן האורחי. שירה זו אברהם אבינו אמר, בשעה שהשתדל בעבודת

הקודשים, הנוקבא, בית לראשית חכמה. והמילה בראשית כולל הנוקבא והחכמה כאחד.

תלז בבית הזה נברא עוה"ז, הנוקבא, שהיא נבנית בית לחכמה, שמקבלת אותו מקו שמאל וע"כ חסרה מחסדים, ולא נתקיימה אלא בימין, חסד, כי חכמה בלי חסד אין לה קיום. כמ"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אותיות באברהם, החסד. וע"כ כתוב, אמרתי עולם חסד ייבנה. ובניין הראשון של העולם, הנוקבא, אותו האור של יום הראשון היה בו הקיום, חסד, ואח"כ ביום ב' נכלל בשמאל, גבורה, ובאלו נתקן השמים, ז"א. וכמ"ש, שמים תכין אמונתך בהם. שבשביל שנתקן השמים בב' הקוים חו"ג, נעשה הכנה אל האמונה, הנוקבא, שתתוקן בב' הקוים חו"ג.

תלח שמים תכין אמונתך בהם. שמים ז"א, נתתקן באלו החסדים והאמונה הנוקבא, נתתקנה בהם, כמ"ש, עולם חסד ייבנה. ונמצא שהשמים השפיע החסד אל הנוקבא, שנקראת עולם. וע"כ כתוב, שמים תכין אמונתך בהם. כי אין תיקון לנוקבא אלא משמים, ז"א.

תלט כרתי ברית לבחירי. ברית, האמונה, שניתנה לדוד. ברית, צדיק, יסוד, שממנו יוצאות ברכות לכל התחתונים, וכל היות הקדושות, המלאכים, מתברכות כולן מאותו השפע השופע לתחתונים.

תמ נשבעתי לדוד עבדי. שבועה זו האמונה, הנוקבא, העומדת תמיד בצדיק, יסוד. שבועת העולם, שלא ייפרדו לעולם. לבד בזמן הגלות, שאז נפרדים, ונמנע שפע הברכות, והאמונה לא נשלמת, וכל חדווה נמנעת. וכן כשנכנס הלילה מזמן ההוא, שמחות אינן נכנסות לפני המלך.

תמא ואע"פ ששמחות אינן מתעוררות בלילה, אבל בחוץ מהיכל המלך עומדים מלאכים ומזמרים שירה. וכשנחצה הלילה, והתעוררות עולה ממטה למעלה, אז מעורר

ונקרא איתן, משום שהתחזק בתוקף בהקב"ה. **תלג** חסדי ה' עולם אשירה. והאם מצד החסידים, קו ימין, באים לשיר, הלוא השירה באה מקו שמאל? אלא כאן נכלל צד השמאל בימין, וע"כ הקב"ה ניסה את אברהם ובחן אותו. ויצחק היה בן ל"ז (37) שנים בזמן של העקידה. ומהו שכתוב, ניסה את אברהם? ניסה את יצחק, צריך לומר? אלא ע"כ כתוב, ניסה את אברהם, כדי שיימצא בדין, ושיתכלל בדין כראוי, אחר שמידתו היה כולה חסד, כדי שיימצא בשלמות כראוי. וע"כ חסדי ה' עולם אשירה, כי כבר היה כלול מקו שמאל שמשם באה השירה.

היה לו לומר, ניסה את יצחק, שכבר היה בן ל"ז שנה, והיה בכוחו למחות. אלא ניסה, פירושו לשון התנשאות והשלמה, כי בעקידה, שהיא מעשה דין וגבורה, נכלל אברהם בקו שמאל, ונשלם מידתו בכל השלמות.

תלד חסדי ה' עולם אשירה. אלו החסדים שהקב"ה עושה עם העולם. כמ"ש, לדור ודור אודיע אמונתך בפי, חסד ואמת שעושה עם הכל. לדור ודור אודיע אמונתך בפי, זו היא אמונת הקב"ה, שאברהם הודיע בעולם, והזכיר אותו בפה כל הבריות, וע"כ אודיע אמונתך בפי.

תלה והקב"ה הודיע לאברהם את סוד האמונה, הנוקבא. וכשאברהם ידע סוד האמונה, ידע שהוא עיקרו וקיומו של העולם, שבשבילו נברא העולם ונתקיים, שבביל שהוא החסד, כמ"ש, כי אמרתי עולם חסד ייבנה. כי כשברא הקב"ה את העולם, הנוקבא, ראה שאין העולם יכול לעמוד, עד שהושיט הימין שלו, החסד, ונתקיים. ואם לא היה מושיט ימינו עליו, לא היה מתקיים, משום שעוה"ז, הנוקבא, נברא בדין, וע"כ אין לו קיום בלי חסד.

תלו לומדים על בראשית, שב' אופנים בכלל אחד כאן. בראשית, התחלה ממטה למעלה, המלכות. ראשית, התחלה ממעלה למטה, חכמה, הבינה שחזרה להיות חכמה. בראשית, ב' ראשית, כמו בית קודש

למעלה, שמעלים מ"ן לגילוי מסך דחיריק ליציאת קו אמצעי. אז מעורר הקב"ה כל צבאות השמים לבכייה. בכייה פירושו מיעוט ג"ר, כי ע"י גילוי המסך דחיריק מתמעטות ג"ר דשמאל, וכל המלאכים בוכים, אפילו המלאכים שבחיצוניות אין להם עוד ג"ר.

וכשהקב"ה מגלה המסך דחיריק, כי מתבטלים המוחין כולם, תכף יש פעולה ב', להמשיך קומת חסדים על המסך דחיריק, שעל ידו מחבר ב' הקווים ימין ושמאל וממשיך בחזרה את הג"ר, אלא בוי"ק דג"ר. כשמעלים מ"ן להמשכת קומת החסדים, אז מתייחדים ימין ושמאל בזה, והג"ר חוזרות, וחוזרים ג"כ המלאכים לומר שירה.

נוקבא, המקדש, נחרבה בהארת השמאל, אז העלה הקב"ה את המסך דחיריק והמשיך קו אמצעי לייחד השמאל עם הימין, שמסיבה זו נתמעטו ג"ר דג"ר לוי"ק דג"ר. ומיעוט הזה נבחרן לשבועה, כי מתיקון זה אין הג"ר דג"ר מאירים עוד עד גמה"ת. ובגמה"ת, שתתוקן המלכות כולה, אז חוזר הזיווג דג"ר דג"ר, שיכנס לירושלים של מעלה. ובוה מבואר, נשבעתי לדוד עבדי, השבועה שלא יכנס לירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מעלה.

תמג כל המזמרים עומדים מחוץ להיכל, ואומרים שירה בשלושה משמרות הלילה, כנגד ג' הקווים. וכל צבאות השמים מתעוררים בלילה, להיותם מהחיצוניות, ובלילה מאירים המוחין דחיצוניות. וישראל ביום, משום שהם מהפנימיות ואין מוחין דפנימיות מאירים אלא ביום. ואין אומרים קדושה למעלה, עד שמקדשים ישראל למטה, כי אין קיום למוחין דחיצוניות של המלאכים, זולת ע"י קו אמצעי המאיר ביום, לישראל. ואז כל צבאות השמים מקדשים את שם הקדוש ביחד. וע"כ ישראל הקדושים מתקדשים מעליונים ותחתונים ביחד. כמ"ש, קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם.

תמד כשברא הקב"ה העולם, הנוקבא, ברא אותו על עמודים, שהם ז' עמודי עולם

הקב"ה כל צבאות השמים לבכייה, ובוטע ברקיע ומודעזעים עליונים ותחתונים.

תמב ואין נחת לפניו, רק בשעה שמתעוררים למטה בתורה. אז הקב"ה וכל נשמות הצדיקים, כולם מקשיבים ושמחים אל קול ההוא, ואז נמצא נחת לפניו. משום שמיום שנחרב ביהמ"ק למטה, נשבע הקב"ה, שלא יכנס בירושלים של מעלה, עד שיכנסו ישראל לירושלים של מעלה. כמ"ש, בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. שאע"פ שבקרבך קדוש, מ"מ לא אבוא בעיר, ירושלים של מעלה, עד שיכנסו ישראל בירושלים של מעלה.

כי לילה, הנוקבא, ויום ז"א. והם בזיווג, כמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. וכל הסדרים הנוהגים ביום, נוהגים ג"כ בלילה. אלא ההפרש בשליטה, שהלילה בשליטת הנוקבא, משמאל, שאז נמשכים מוחין דאחוריים. והיום בשליטת ז"א, שאז נמשכים מוחין דפנים.

ולפיכך, כמו שיש בזיווגו של יום סדר ג' קווים, הנמשכים מג' נקודות חולם שורוק חיריק, כן יש בזיווגו של לילה ג' משמרות שבלילה, שהמלאכים מזמרים בהם. כי המוחין מתגלים בשירה. אמנם הם רק מוחין דאחוריים, חיצוניות וקטנות, ומבחינת פנים ופנימיות חושך ולא אור. כי אז מבחינת אורות הפנים חושך ואין שמחה, אבל מוחין דאחוריים מאירים. כי אז נמשכים מוחין דאחוריים, ג"ר דחיצוניות. וע"כ עומדים המלאכים בחיצוניות ההיכל, ומזמרים שירה מהמוחין ההם.

וג' משמרות הן ג' קווים מג' נקודות חולם שורוק חיריק. ב' משמרות הראשונות ב' קווים ימין ושמאל, הנמשכים מחולם שורוק, ובאמצע משמרת השנייה, נקודת חצות לילה, נמשך המסך דחיריק, שעליו יוצא קו האמצעי, שיש לו ב' פעולות:

א. ממעט הע"ס דשמאל, המאירים באחוריים, מג"ר לו"ק,

ב. מחבר השמאל עם הימין.

וכשנחצה הלילה, והתעוררות עולה ממטה

העולם. וזו היא האבן שהעמיד והשתיל יעקב להתפשטות וקיום העולם. כמ"ש, וייקח יעקב אבן וירימה מצבה.

תמוז והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים. והאם אבן זו שם אותה יעקב, הרי היא נבראה מתחילה כשברא הקב"ה את העולם? אלא ששם אותה לקיום למעלה ולמטה. וע"כ, אשר שמתי מצבה, כתוב. ומהו אשר שמתי? הוא שכתוב, יהיה בית אלקים, ששם כאן המדור שלמעלה. כלומר, שהמשיך בה המוחין העליונים.

תמוז אבן זו יש עליה שבעה עיניים כמ"ש, על אבן אחת שבעה עיניים. עיניים חכמה. שמתגלה החכמה מחג"ת נהי"מ דנוקבא, נקראת שבעה עיניים. נקראת שתיה, משום שממנה נשתל העולם. שתיה אותיות שת י"ה. ששם אותה הקב"ה, בינה, י"ה, שיתברך ממנה העולם.

תמוז שבא השמש, במשמרת ראשונה של הלילה, אלו כרובים העומדים בקודש הקודשים, העומד בנקודה האמצעית, שהיא אבן שתיה. והיו יושבים בנס, ע"י אורות דבינה, שאינם שייכים לה, הנבחנים לה לנס, היו מכים בכנפיהם ופורשים אותם, ונשמע קול שירת כנפיהם למעלה. ואז מתחילים לשיר המלאכים, האומרים שירה בתחילת הלילה, כדי שיתעלה כבוד הקב"ה ממטה למעלה. שירה שהיו אומרים כנפיהם של הכרובים, היא כמ"ש, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה', שאו ידיכם קודש, ואז מגיעה השירה למלאכים העליונים לומר.

תנז במשמרת שנייה, הכרובים מכים בכנפיהם למעלה, ונשמע קול שירה שלהם. ואז מתחילים לשיר מלאכים העומדים במשמרת השנייה, שירת כנפיהם של הכרובים, כמ"ש, הבוטחים בה' כהר ציון לא יימוט. ואז מגיעה השירה למלאכים העומדים במשמרת השנייה, לומר.

תנא במשמרת השלישית הכרובים מכים בכנפיהם ואומרים שירה כמ"ש, הללויה

חג"ת נהי"מ. ואלו העומדים לא נודע על מה הם עומדים. כמ"ש, על מה אדניה הוטבעו, או מי ירה אבן פינתה.

עולם, הנוקבא, עומדת על ז' עמודים, ז"ס חג"ת נהי"מ, שמקבלת מבינה ומז"א. נוקבא מבחינתה עצמה אינה ראויה לקבל אור עליון, כי היא המלכות שנצטמצמה בעת בריאת העולם שלא לקבל מאור העליון, ואלו העמודים, ז' האורות, חג"ת נהי"מ שבה, לא נודע על מה הם עומדים, כי הנוקבא לא תוכל לקבלם מחמת הצמצום שעליה.

תמוז העולם, הנוקבא, לא נברא עד שהקב"ה לקח אבן אחת, הנקראת אבן שתיה, וזרק אותה לתוך התהום, ונתקעה מלמעלה למטה. וממנה נשתל העולם, הנוקבא, והיא נקודה האמצעית של יישוב העולם, ובנקודה זו עומד קודש הקודשים, ג"ר דנוקבא. כמ"ש, או מי ירה אבן פינתה. וכמ"ש, אבן בוחן פינת יקרת. וכתוב, אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה. שכל אלו אבן שתיה.

אבן שתיה, מלכות, המכונה אבן, עלתה לבינה, ונשתתפה בה, וע"י עלייה זו קיבלה הכלים דאמא, י"ה הויה, וע"כ יכלה לקבל ז"ס חג"ת נהי"מ מאמא, וע"כ נקראת שתיה, כלומר שת י"ה, כי אמא שהיא י"ה תיקנה אותה.

ומטרם שעלתה המלכות לבינה והשיגה הכלים מבינה, שנקראת אז אבן שתיה, לא יכלה לקבל שום אור מחמת הצמצום שעליה, ולא יכלה להתקיים. והקב"ה זרק אבן שתיה, המלכות הממותקת, למקום מלכות שלה עצמה, הנקראת תהום. ונתקעה מלמעלה למטה, כי ירדה ממקום בינה ונתקעה בתהום, המלכות שלמטה, של הנוקבא. שעל ידה היא מקבלת ג"ר, שנקרא קודש הקודשים.

תמוז אבן זו נברא מאש רוח ומים, שמקבלת מג' קווים דז"א, והתקשתה מכולם, ונעשתה אבן אחת, ועומדת על התהום. ולפעמים מים נובעים ממנה ומתמלאים התהומות. ואבן הזו עומדת לאות באמצע

תנד כל מלאכים העליונים וישראל למטה, כולם נתחזקו באבן ההוא, המלכות, שקיבלו ממנה מוחותיהם, והיא עולה למעלה להתעטר, לקבל מוחין, מתוך האבות, מתג"ת דו"א, ביום. ובלילה, הקב"ה, ז"א, בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, המלכות, שמקבל ממנה מוחין דאחוריים שלה.

תנה אשרי הם הנמצאים בקיומם ועוסקים בתורה בלילה, משום שהקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן שומעים קולותיהם של בני אדם, העוסקים בתורה. כמ"ש, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני.

תנו אבן זו היא אבן טובה, שנמתקה בבינה, טובה וראויה לקבל מוחין. כמ"ש, ומילאת בו מילואת אבן ארבעה טורים אָבֶן. ואלו הם הסדרים של אבן טובה, המילואים של אבן יקרה, שהם המוחין דהארת חכמה המקובלים במלכות ג"פ ארבע שהם י"ב. משום שיש אבן אחר, שאינה ראויה למוחין, מלכות שלא נמתקה בבינה, שעליה כתוב, והסירותי את לב האבן. וכתוב, ואת רוחי אתן בקרבכם, שמשמע, שכל זמן שלא הוסר לב האבן, אין רוח ה' שורה בנו, מטעם שלא נמתקה בבינה. והיא נקראת ג"כ, אבן בוחן פינת יקרת.

תנוז וע"ז כתוב, לוחות האבן. כי אלו הלוחות נחצבו מכאן, מאבן טובה. וע"כ הן נקראות על שמה של אבן הזו. כמ"ש, משם רועה אבן ישראל, שהוא ג"כ אבן טובה.

תנה והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל שתיים עשרה. אלו הן אבנים יקרות עליונים, הנקראות אבני המקום, כמ"ש, וייקח מאבני המקום, ספירות הנוקבא, כי הנוקבא נקראת מקום. והאבנים על שמות בני ישראל שתיים עשרה: כי כמו שיש י"ב שבטים למטה, כן יש למעלה בנוקבא י"ב שבטים, והם י"ב אבנים יקרות. ארבעה טורי אבן, חו"ב תו"מ שבה, שכל אחת מהם כלול מג' קווים, הם שתיים עשרה. וכמ"ש, ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל, זהו ישראל שלמעלה, ז"א, המשפיע י"ב הללו

הללו, עבדי ה' את שם ה', יהי שם ה' מבורך, ממזרח שמש עד מבואו. או המלאכים, העומדים במשמרת השלישית, כולם אומרים שירה.

כרובים, פנים קטנות, ג"ר דקטנות. כי ג"ר, הנמשכים בלילה, ג"ר דאחוריים, חיצוניות וקטנות, והם עומדים בקודש הקודשים, ג"ר דנוקבא. ולפי שהם מוחין דאחוריים, לכן נאמר בגילויים, היו מכים בכנפיהם, כי האחוריים מכוונים כנפיים, וכן הימשכותם באה בהכאה. גם במוחין דלילה נוהג ג' קווים, ג' משמרות, הנמשכים ממוחין, המכוונים כרובים. לפיכך גם שירתם נחלק לג' קווים. וע"כ במשמרת ראשונה, קו ימין, הנמשך מחולם, גילוי ו"ק בלי ראש שבהם, אומרים, הנה ברכו את ה', ואשא כפיי, כי כפיים מורה על ו"ק חסר ראש. וכן נאמר שפורשים כנפיהם, שמגלים דין שבהם.

ובמשמרת שנייה, הבוטחים בה' כהר ציון לא יימוט. שמורה על קו שמאל, הנמשך מנקודת השורוק, שבו מגולה עצם הג"ר הללו של האחוריים, ועל ג"ר נאמר לא יימוט.

ובמשמרת השלישית, קו אמצעי, הנמשך מנקודת החיריק, אומרים, הללויה, יהי שם ה' מבורך, ממזרח שמש עד מבואו. כי בקו השלישי תלוו כל השלמות וכל הקיום של מוחין האלו.

תנב כל הכוכבים והמזלות שברקיע פותחים בשירה, במשמרת ג', כמ"ש, ברון יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלקים. וכתוב, הללוהו כל כוכבי אור. כי אלו כוכבי אור מנגנים על האור, שע"י שירה נמשך האור.

תנג כשהאיר הבוקר, אומרים אחריהם שירה, ישראל למטה, שמקבלים ג"ר דפנימית, ג"ר דגדלות, ועולה כבודו של הקב"ה ממטה ולמעלה. ישראל אומרים שירה למטה ביום, ומלאכים העליונים בלילה, ואז נשלם השם הקדוש בכל הצדדים, הן ממוחין דאחוריים והן ממוחין דפנים.

באלו הבשמים, הארת החכמה, שע"י זה מתלבשת הארת חכמה שבבשמים בחסדים שברוח, והבשמים מעלים ריח ממה למעלה, ולא ממעלה למטה, והצדיקים מתעטרים בעטרותיהם, מקבלים מוחין, ונהנים מזיו מראה המאירה, ז"א.

תסב אשרי הצדיקים, הזוכים לאותו אור העליון, מראה המאירה, המאיר לכל הצדדים, לימין ולשמאל. וכל אחד ואחד מאלו הצדיקים מקבל לחלקו כראוי לו, מקבל כפי מעשיו שעשה בעוה"ו, ויש שמתביישים מאותו האור שחברם קיבל ביותר להאיר.

תסג משמרות הלילה: במשמרת ראשונה, משעה שהלילה מתחיל לבוא, כמה שלוחי הדין מתעוררים ומשוטטים בעולם, והפתחים של האורות נסתמים. ולאח"כ, במשמרת השנייה, מתעוררים כמה מינים של כוחות הדין למיניהם. שמשמרת שנייה היא קו שמאל, רוח צפון. שכל עוד שאינו מתחבר עם רוח דרום, ימין, דינים רבים מתעוררים ממנו. ואז, כשנתחלק הלילה באמצע משמרת השנייה, נקודת החזה, יורד רוח צפון מלמעלה מחזה למטה מחזה, ואוחז בלילה, הנוקבא, עד סיום שתי משמרות הלילה. כי משמרת ראשונה קו ימין, ומשמרת שנייה קו שמאל, ואע"פ שהמסך דחיריק מתעורר בחצות לילה, באמצע משמרת שנייה, הוא רק להמשיך רוח צפון למטה מחזה. ועיקר כוחו לחבר השמאל עם הימין נגלה לאחר סיום משמרת שנייה.

תסד ובמשמרת השלישית צד הדרום, חסד, מתעורר להתחבר עם הצפון, בכוח קו האמצעי, עד שבא הבוקר. וכשבא הבוקר כבר דרום וצפון אחוזים בנוקבא. ואז באים ישראל למטה בתפילתם ובקשתם, ומעלים אותה למעלה לז"א, עד שעולה ונגזנת ביניהם באורות דו"א, שממעטת עצמה ומתבטלת למדרגת ז"א. ולוקחת ברכות מראש המלך, שמקבלת ג"ר דפנים מז"א, שהוא ראש שלו.

תסה ומתברכת מאותו הטל, הנמשך

לנוקבא, וכולם, להודות לשם ה', לנוקבא. ע"כ נאמר, והאבנים על שמות בני ישראל תהיינה.

תנט וכמו שיש י"ב שעות ביום, שהם י"ב דו"א, כן יש י"ב שעות בלילה, שהם י"ב של הנוקבא. ביום למעלה, בלילה למטה. י"ב דו"א הם למעלה, וי"ב דנוקבא הם למטה, שמקבלים מ"ב דו"א. וכולם זה כנגד זה. אלו י"ב שעות שבליילה מתחלקים לשלושה חלקים, שהם ג' משמרות, וכמה חילות ממונים עומדים תחתיהם מדרגות אחר מדרגות, שכולם ממונים בלילה, ומקבלים טרף מתחילה, ואח"כ אומרים שירה. כמ"ש, ותקם בעוד לילה ותיתן טרף לביתה.

תס ואז כאשר נחלק הלילה, נמצאים ב' סדרים מצד זה, וב' סדרים מצד האחר. ורוח העליון יוצא ביניהם. ואז כל האילנות שבגן עדן פותחים בשירה, והקב"ה נכנס בגן עדן. כמ"ש, אז ירננו. וכמ"ש, ושפט בצדק דלים. משום שמשפט, ז"א, נכנס ביניהם, ונתמלא ממנו גן העדן.

לילה הוא פרצוף הנוקבא, ששולטת בה קו שמאל, חכמה בלי חסדים, ע"כ היא חושך. ונקודת חצות נקודת החזה שבה, מסך דחיריק, שעליו נגלה קו האמצעי, המייחד ב' הקווים. ואז יש ב' קווים מנקודת החזה ולמעלה, שהם מתחילת הלילה עד חצות, וב' קווים מנקודת החזה ולמטה, מחצות לילה עד הבוקר. וקו אמצעי, יוצא על המסך דחיריק, נקודת החצות, הנקרא רוח עליון, ז"א. כיוון שקו האמצעי, ז"א, מחבר ימין ושמאל, שבגן עדן, הנוקבא, נתמלאו כולם באור. וקב"ה, קו אמצעי, נכנס בגן העדן, הנוקבא. ז"א, קו האמצעי, נקרא משפט. ונתמלא ממנו גן העדן, כי נתחברו הצדדים שמחזה ולמעלה ושמחזה ולמטה זה בזה.

תסא ורוח צפונית מתעורר בעולם, ושמחה נמצא, כי אחר הכרעת קו אמצעי, מתלבש הצפון בדרום, והחכמה מתלבשת בחסדים, ואז יש שמחה בהארת הצפון, קו שמאל. כי אותו הרוח, קו אמצעי, מנשב

אורות עליונים המאירים למעלה.
תסו כאשר רוח הצפון מתעורר והלילה מתחלק, הקב"ה חושק לקולם של הצדיקים בעוה"ז. העוסקים בתורה, הקב"ה מקשיב להם עתה.

לז"א מלמעלה מגלגלתא דא"א. ומאותו הטל מתחלק להאיר לכמה צדדים, לימין ולשמאל, אע"פ שהטל עצמו רק אור החסד. וכמה רבבות מדרגות ניוזנות מאותו הטל, וממנו עתידים להחיות המתים. כמ"ש, הקיצו ורננו שוכני עפר, כי טל אורות טלָה. טל מאלו

המלאך הגואל

תסח וזהו מלאך, שפעם הוא זכר ופעם נקבה. בזמן שמזמין ברכות לעולם, נקרא זכר. כזכר המזמין ברכות לנוקבא, כך הוא מזמין ברכות לעולם. ובזמן שנמצא בדין על העולם, אז נקרא נקבה. כנקבה שמעוברת, כך הוא מתמלא מהדינים. וע"כ פעם נקרא זכר ופעם נקרא נקבה, והכל אחד.

תסז הנה אנוכי שולח מלאך לפניך לשמורך בדרך. זהו מלאך שגואל את העולם, שנקרא מלאך הגואל. והוא שמירה לבני אדם, כמ"ש, לשמורך בדרך. וזהו המזמין ברכות לכל העולם, משום שמקבל אותם מתחילה. ואח"כ הוא, המלאך מט"ט, מזמין אותם בעולם. משום זה כתוב, הנה אנוכי שולח מלאך לפניך. וכתוב, ושלחתי לפניך מלאך.

שלושה גוונים [תלת גוונים]

מגרפה תחתונה, הנוקבא, נצבעה ויצאה מתוך הצבעים האלה.

תעא וצבעים הללו, לבן אדום ירוק, נראים בנוקבא, היא המראָה להסתכל, שבה בלבד נוהגת ראייה, כשנראית כעין הבדולח. כפי שהיכה בתוכה ז"א, לפי היווג דהכאה דז"א שהודווג בה בשלושה גוונים שלו, כן נראה בנוקבא מבחוזן, שאָלו ג' צבעים מסבבים אותה, לימין שלה ולשמאל שלה ולאמצע שלה. וצבע הולך, עולה ויורד. שצבע הלבן, ימין, הולך להיכלל בשמאל. וצבע האדום, שמאל, עולה, מאיר ממטה למעלה. וצבע הירוק, אמצע, יורד, המאיר מלמעלה למטה. ממונים פועלי הדין קבועים בתוכה. להעניש את הממשיכים הארת השמאל ממעלה למטה.

תעב הצבעים, שמסבבים את הנוקבא, הכלולים יחד, מעלים אותה לזיווג פכ"פ עם ז"א ביום, ויורדת לבחינתה עצמה בלילה, והיא כמו נר הדולק, שהארתו נראה בלילה, וביום, הארתו נסתרת ואינו נראה. האור

תסט וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים, ואת להט החרב המתהפכת, המלאכים, השליחים בעולם, שמתהפכים לכמה אופנים, פעם לנקבה ופעם לזכר, פעם לדין ופעם לרחמים. והכל הוא בעניין אחד. אותו מלאך באופנים רבים. וכל צבעי העולם, הנוקבא, לבן אדום ירוק, הם במקום זה, כמ"ש, כמראה הקשת אשר יהיה בענן. ששלושה גוונים הם מראה הקשת, הנוקבא. וכמו שיש במלאך כל אלו הצבעים, כן הוא מנהיג לכל העולם.

תע אהובים העליונים בעלי התבונה, אותם הנשמות השייכים לקו ימין, הסתכלו. בעלי דין ידועים במקל חובלים, השייכים לקו שמאל, שמשם כל הדינים, קרבו לדעת. מי מכס, בעלי העיניים בתבונה, השייכים לקו האמצעי, שזכו לחכמה המקובלת ע"י תבונה? ויודע, כשעלה ברצונו להוציא ג' צבעים הכלולים יחדיו, לבן אדום וירוק, ג' קוים: ימין לבן, שמאל אדום, אמצעי ירוק, ג' צבעים משולבים יחד ומתחברים, אז

ואז יפתח השערים. מי שזוכה לראות, יראה בדעת ותבונה, כמו הרואה דרך הכותל. לבד משה, הנביא הנאמן העליון, שהיה רואהו עין בעין למעלה, במקום שלא נודע, מחזה ולמעלה דו"א, ששם החסדים מכוסים בלתי נודעים. כל הנביאים קיבלו מנוקבא, מהכותל, ומשה קיבל מז"א, המרָאָה המאירה.

תעד מי שלא זכה, דוחים אותו לחוץ. כמה גדודים מלאכים מוכנים בשבילו, מעותדים יוצאים אליו ומוציאים אותו לחוץ, שלא יסתכל בעונג המלך. אזי להם לרשעי עולם, שאינם זוכים להסתכל. כמ"ש, ולא יבואו לראות פְּבַלַע את הקודש.

תעה כאשר מתדבקים במקום זה, בנוקבא, אז מתוך אורות האלו, שהם שלושה גוונים, מסתכלים נשמות הצדיקים. אלו הצבעים, לבן אדום ירוק, עולים ונכללים יחד. אשרי מי שיודע לכלול ולייחד כולם כאחד, ולתקן הכל במקום צריך, למעלה למעלה, ואז נשמר האדם בעוה"ז ובעוה"ב.

נסתר ברמ"ח (248) עולמות, כולם הולכים ומאירים בתוכה ממעלה למטה, תוך שס"ה (365) חלקים, שהם גנוזים ומכוסים למטה. כי ב' זיווגים יש בנוקבא, של יום ושל חצות לילה. ויש מעלה בלילה, שאז מאירה בבחינתה עצמה, הארת חכמה. ויש חיסרון, זיווג דאחוריים, המחוסר חסדים ואינה מאירה משום זה. ויש מעלה בזיווג של יום, שאז מקבלת מזיווג פב"פ עם ז"א, אבל יש חיסרון, שאז מתבטלת בחינתה עצמה כולה לז"א.

הן ביום והן בלילה הנוקבא מקבלת הארותיה מז"א, שנקרא תורה, שכולה ימין ושמאל. תורה (611) עם ב' כוללים דימין ושמאל בגי' תרי"ג (613), אשר רמ"ח בימין, נתונים לנוקבא ביום. שס"ה בשמאל שלו, נתונים לנוקבא בלילה. רמ"ח מאירים בה ממעלה למטה. שס"ה רק ממטה למעלה.

תעג מי שמחזר להשיג אותה, ישבור כנפיים המסתירים אותה, וקליפות הנסתרות,

ועוז מלך משפט אָהב

אָהב. שלא נתקנה כנסת ישראל, הנוקבא, אלא במשפט, מוחין כלולים מחכמה וחסדים יחדיו. משום שמשם ניוונה, חסדים. וכל הברכות שמקבלת משם, מקבלת חכמה. ומשום זה כתוב, ועוז מלך משפט אָהב, שכל חשקה וכל אהבתה לקבל משפט. כמ"ש, אתה כוננת מישרים, שני הכרובים למטה, שנקראים מישרים. שהם תיקון ויישוב העולם.

תעו ועוז מלך משפט אָהב. זהו הקב"ה, הנוקבא, שאוהבת משפט, המוחין הכלולים מימין ושמאל ביחד. ועוז מלך, התוקף שנתחזק בו הקב"ה, הנוקבא, אינו אלא במשפט, כמ"ש, מלך במשפט יעמיד ארץ. להיותו כלול מחכמה וחסדים יחדיו, חסדים מימין וחכמה משמאל.

תעז ומשום זה כתוב, ועוז מלך משפט

הללו עבדי ה'

כבודו ולא יותר. **תעט** הללו יה, שבה עליון של אדון כל מקום, שאין העין שולטת בו לדעת ולהסתכל, שהוא נסתר מכל הנסתרות, הוא השם י"ה, העליון על כל. השם י"ה ג"ר, כי קוצו של י' כתר, י' חכמה, ה' בינה. ואין השגה בג"ר.

תעה הללו יה, הללו עבדי ה', הללו את שם ה'. כיוון שאמר הללו יה, למה אומר עוד, הללו עבדי ה', ואח"כ עוד, הללו את שם ה' אלא מי שמשבח לאַחַר, צריך לשבח אותו לפי כבודו. ומי שמשבח לאַחַר בשבח שאין בו, מסבב שיגולָה גנותו. ע"כ, מי שעושה הספד על אדם, צריך שיהיה כפי

ונעשתה לחכמה תתאה. י' הראשונה וי' האחרונה נעשות שוות זו לזו ושתייהן הן חכמה.

תפג משום זה, יה"י ההמשכה מנסתר מכל הנסתרות, י' ראשונה של יאהדונה"י, עד מדרגה התחתונה, י' אחרונה של יאהדונה"י. והן שתי אותיות י' של יה"י. בדבר זה נתקיים כל מעשה בראשית, כמ"ש, יהי רקיע, יהי מאורות, יהי אור.

תפד בכל המעשים של מעלה, הרקיע והאור והמאורות, כתוב יהי. בכל המעשים של מטה, הארץ והימים ואשר בהם, לא כתוב, יה"י, משום שזה המשכה מסתום מכל סתום, י' ראשונה של יאהדונה"י, אינו מתקיים אלא רק בדברים עליונים של מעלה, ולא באלו הדברים של מטה.

תפה ובזה מתברך השם הקדוש בכל. ע"כ כתוב, יהי שם ה' מבורך, ממזרח שמש עד מבואו, זהו מקום עליון, שהשמש, ז"א, מאירה ממנו, מקום של ראש העליון הסתום, ראש א"א.

תפו ועד מבואו, זהו מקום קשר, שנתקשרה בו האמונה, הנוקבא, כראוי, ששם ייחוד ז"א ונוקבא, ומשם יוצאות הברכות לכל. והעולם, הנוקבא, ניוון מכאן. ומשום זה עומד מקום זה, הנוקבא, להיות ניוון מלמעלה ולהתברך משם. והכל תלוי בהתעוררות שלמטה, שאלו עבדי ה' מתעוררים כשמברכים את השם הקדוש, הנוקבא, שמשום שהיא בהתגלות, כתוב, הללו עבדי ה', הללו את שם ה'.

תפ משום זה, הללו יה, הוא שבת ושם ביחד, כלולים כאחד. וכאן סותם הדבר, שאומר הללו יה ואינו אומר, מי הוא האומר הללו יה, ולמי יאמרו הללו. אלא כמו השם י"ה סתום, כך השבת שמשבחים, סתום, ואלו המשבחים איני יודע מי הם. וכך צריך להיות סתום הכל, ואחר גילה ואמר, הללו עבדי ה', הללו את שם ה'. גילה מי הם המהללים ולמי המה מהללים, משום שזה אינו סתום כאותו העליון הנסתר, י"ה, כי נקרא שם, הנוקבא, כמ"ש, אשר נקרא שם שם ה', הנוקבא שנקראת שם.

תפא הראשון, י"ה סתום ואינו מגולה. השני, שם ה', סתום ומגולה, עומד בהתגלות, ע"כ הם משבחים שם ה'. ומי הם המשבחים? הם עבדי ה'.

תפב יהי שם ה' מבורך. מהו השינוי שאומר יהי? יהי זה המשכה מאותו מקום עליון הסתום, י"ה, עד הברית, יוד תתאה כעין יוד עילאה, ההתחלה כסוף. ז"א נקרא הויה, והנוקבא נקראת אדני. ע"כ כתוב, יהי שם ה'. כי שם היא הנוקבא, ה' ז"א. ובייחודם משתלבים ב' שמות הללו זה בזה, ומצטרף מהם יאהדונה"י. ויש כאן שתי אותיות י', י' הראשונה חכמה, י' דהויה, וי' האחרונה, י' של אדני, חכמה תתאה. י' ראשונה של יאהדונה"י, נמשך ממנה שפע החכמה, עד הברית, שהיא הנוקבא, שהיא י' תתאה, י' אחרונה של יאהדונה"י. כמו שיוד עליונה של יאהדונה"י חכמה, כן י' תחתונה של יאהדונה"י מקבלת ממנה,

ויברכם ביום ההוא

בינה, מורה שאין פירוד בין יום ובין הוא. ובכל מקום שנאמר, יום ההוא, מדרגה עליונה בינה ותחתונה ז"א, ביחד, ז"א שעלה לכינה ונעשה כמות.

תצ ומשום זה, כאשר רצה יעקב לברך את בני יוסף, בירך אותם בייחוד של מעלה ומטה כולם כאחד, בשביל שיתקיים ברכתם.

תפח ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל. מהו ביום ההוא, הרי היה מספיק שיאמר, ויברכם? בכל מקום כתוב לאמר חסר ו', למה כאן לאמור כתוב עם ו'?

תפט ביום ההוא, הוא המדרגה שנתמנתה על הברכות של מעלה, בינה. יום הוא ז"א, ממקום עליון הנוקבא הוא,

לבניו, הקדים לברך אותם בתחילה.

תצד ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל הוא כמ"ש, ה' זכרנו יברך יברך את בית ישראל. למה כתוב ב' פעמים, יברך? ה' זכרנו יברך, אלו הם הגברים. יברך את בית ישראל, אלו הן הנשים. כי הזכרים צריכים להתברך מתחילה, ואח"כ הנשים, שנשים אינן מתברכות אלא מברכתם של זכרים. וכשהזכרים מתברכים, אז מתברכות הנשים. כמ"ש, וכיפר בעדו ובעד ביתו. שצריך לכפר על עצמו תחילה, ואח"כ על ביתו, שהזכר קודם לנקבה, כדי שתתברך ממנו.

תצה הנשים אינן מתברכות אלא מזכרים, כשהם מתברכים תחילה, ומברכה זו של הזכרים, מתברכות, ואינן צריכות לברכה מיוחדת להן. אז למה כתוב, יברך את בית ישראל, מאחר שהנשים אינן צריכות לברכה מיוחדת? אלא הקב"ה נותן תוספת ברכה לזכר, שנשוי אישה, כדי שתתברך ממנו אשתו. וכן בכל מקום, נותן הקב"ה תוספת ברכה לזכר שנשא אישה, כדי שתתברך מתוספת זו. וכיוון שאדם נושא אישה, נותן לו ב' חלקים, אחד לו ואחד לאשתו. והוא מקבל הכל, חלקו וחלק אשתו. וע"כ כתוב ברכה מיוחדת לנשים, יברך את בית ישראל, כי זהו חלקן. אמנם הזכרים מקבלים גם חלקן, והם נותנים להן אח"כ.

תצו ויברכם ביום ההוא לאמור. לאמור עם ו', רומז על בן הבכור, כי הו' רומזת על בכורה, כמ"ש, בני בכורי ישראל. וכמ"ש, ואפרים בכורי הוא. וע"ז באה תוספת ו' על שם אפרים, הנכלל באותה הברכה.

ואח"כ כלל כולם יחד. ואמר, בך יברך ישראל. בך הוא הייחוד: בתחילה בירך, ממטה למעלה, ויברכם ביום ההוא, שז"א ובינה ביחד. ואח"כ ירד לאמצע, לז"א, ולמטה, לנוקבא. לאמור עם ו' הוא אמצע, כי ו' ז"א. ואח"כ ירד למטה, ואמר, בך, שמורה על הנוקבא. ובך, הברכה ממטה למעלה וממעלה למטה.

תצא ישראל הוא ישראל סבא, ז"א דבינה. יבורך ישראל, לא כתוב, אלא יברך ישראל, שיברך לאחרים, כי ישראל סבא מקבל הברכות מלמעלה ומברך לכל ע"י מדרגה התחתונה, הנוקבא. כמ"ש, בך יברך ישראל, שע"י בך, שהיא הנוקבא, יברך ישראל סבא לכל.

תצב ישימך אלקים כאפרים וכמנשה, וישם את אפרים לפני מנשה. הקדים את אפרים בתחילה, משום שאפרים נקרא ע"ש של ישראל. כי כשיצא שבט אפרים מטרם שנשלם זמן שעבוד מצרים, שדחקו את השעה ויצאו מן הגלות, קמו עליהם שונאיהם והרגו אותם. וכתוב, בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה. משמע, שאפרים נקרא ישראל, משום שכתוב כל בית ישראל המה. וע"כ הקדים את אפרים לפני מנשה. משום זה, נסיעתו של אפרים לצד מערב, ומסעו היה. כי השכינה במערב, שכל ישראל כלולים בה. וע"כ אפרים, שנקרא בשם ישראל, היה בצד השכינה.

תצג הברכה, שבירך את בני יוסף, למה הקדים ברכתם, מטרם שבירך את בניו עצמו? נשמע שאהבת בני בנים חביב על האדם יותר מבניו. ומשום שאהבת בני בניו קודמת

גולמי ראו עיניך

של גוף האדם העומד בעוה"ז, כן הוא עומד למעלה.

תצח בשעה שהנשמה מוכנה לרדת בעולם, באותה צורה ממש שעומדת בעוה"ז, כן עומדת לפני הקב"ה, והקב"ה משיב

תצו גולמי ראו עיניך ועל ספרך כולם ייכתבו. כל אלו הנשמות שהיו מיום שנברא העולם, כולן עומדות לפני הקב"ה מטרם שיורדות לעולם, באותה הצורה ממש שנראות לאח"כ בעולם, ובאותו המרא

כמ"ש, ועל ספרך כולם ייכתבו, כי כל הנשמות, באותה צורה שלהן, כולן בספר כתובות. וכתוב, ימים יוצרו ולא אחד בהם. ימים יוצרו, שנעשה מהם לבוש להתלבש בו. ולא אחד בהם, שאין יום אחד בהם בעוה"ז, שיוכל לעמוד בקיום לפני אדונו כראוי.

אותה, שתשמור מצוות התורה, ולא תעבור על חוקי התורה.

תצט ומאין לנו שהנשמות עומדות לפניו? שכתוב, חי ה', אשר עמדתי לפניו, שעמד לפניו מטרם שנברא. ומשום זה כתוב, גולמי ראו עיניך, מטרם שנראה בעולם.

ומידת ימיי מה היא

אחת כלולה מעשר, והם שבעים. והם חיי דוד סתם. וע"כ ביקש דוד מהקב"ה, לדעת למה אין חיים אל הלבנה מעצמה, ורצה לדעת השורש שלה.

תקג ומידת ימיי, זו היא מדרגה עליונה סתומה, בינה שנקראת מידת ימיי, משום שהיא עומדת על כל אלו הימים, שהם חיים של המלכות. כי חג"ת נהי"ם דו"א נמשכים מבינה, היא מקום המאיר לכל. אדעה מה חדל אני, אמר דוד. אדעה על מה חדל אני אור מעצמי, ונמנע ממנו להיות, כשאר כל אורות העליונים, שיש להם חיים לכולם מעצמם, ואני, על מה אני חדל מאור, ועל מה נמנע ממני? וזה הוא שבא דוד לדעת, ולא ניתן לו רשות לדעת.

תק כשזוכה האדם בעוה"ז במעשים טובים, הימים שלו מתברכים למעלה ממקום שנקרא מידת ימיו, בינה. ואמר דוד, הודיעני ה' קיצי ומידת ימיי מה היא. קיצי, זהו קץ הימין, שמתקשר בדוד. ומידת ימיי, שנתמנה ממש על ימיו, שהיא בינה.

תקא מקרא זה נאמר על הימים שנגזרו מאדה"ר שבעים שנה, שלא היה לדוד חיים כלל, אלא שנתן לו אדה"ר מימיו שבעים שנים.

תקב וזה הרקיע הוילון, כנגד המלכות, אינו משמש כלום, כי הלבנה, מלכות, אינה מאירה מעצמה כלום. דוד, כנגד המלכות, אין לו חיים. ושבעים שנה מאירים למלכות מכל צדדיה, וז"ס חג"ת נהי"ם דו"א, שכל

כל הברכות - למדרגה הזו [כל ברכאן - להאי דרגא]

כמ"ש, והיה ברכה, שיזכה למלכות, שהיא ברכה. ואז מכאן ולהלאה נמסרו הברכות בידו. כי כל הברכות בידי המלכות הן. כשנאמר למלכות, לכי ומעטי את עצמך, ונתמעטה, ויצאה מאצילות לבריאה, מאז אין לה חיים משלה. ומה שהייתה נכללת מקודם בספירות דאצילות, יצאה מהן, ולא נשאר ממנה כלום בכל הספירות. וע"כ כתוב, שדוד אין לו חיים. אמנם אח"כ נתקנה ע"י ז"א, שכנה אותה מז"ס חג"ת נהי"ם שלו, שזה ע' שנה שנתן אדה"ר לדוד. ונמצא עתה, אע"פ שאין לה מעצמה כלום, מ"מ שוב השיגה בנין פרצופה בשלמות, אלא ע"י ז"א. ומשום זה חזרה ונכללה בכל הספירות

תקד כל הברכות העליונות נמסרו למדרגה הזו, למלכות, לברך לכל. ואע"פ שאין לה אור מעצמה, כל הברכות, וכל חדוה, וכל טוב, כולם נמצאים בה, וממנה הם יוצאים. וע"כ נקראת כוס של ברכה. ונקראת ברכה ממש, כמ"ש, ברכת ה' היא תעשיר, שברכת ה' היא המלכות. וע"כ כתוב, ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה.

תקה משום זה יש למלכות שריד בכל הספירות, שכולן נכללות ממנה, ונתמלאה מכולן, ומכולן יש בה, שכולן נכללות בה, ונתברכה מכל ברכות העליונות, ונמסרו הברכות בידה לברך. יעקב בירך לבניו של יוסף, ממקום שכל הברכות נמסרו בידו לברך,

שמאל, וישראל מכל אלו הצדדים, כי ישראל כלולים מכולם, כי הוא קו אמצעי, הכולל ב' הקווים ימין ושמאל. שהם כנגד ג' הקווים שהמלכות מקבלת מז"א, אע"פ שאין לה מעצמה כלום. וע"כ נתעלה שבחו של הקב"ה, המלכות, מכל הספירות. וכן בכל מקום שישראל משבחים אל הקב"ה מלמטה, שמעלים מ"ן, מתעלה כבודו בכל הספירות.

דאצילות, וכל הספירות חזרו ונכללו בה, משום זה יש למלכות שריד בכל הספירות, כי חזרה ונכללה בהן. ומכולן יש בה, שכל הספירות חזרו ונכללו בה כמקודם המיעוט. **תקו** כעין שנבנתה בז"ס דז"א, אנו מברכים ומשבחים לשם הוזה למלכות, וע"כ באלו הימים אומרים הלל. שבהלל ג' מדרגות: חסידים מצד ימין, צדיקים מצד

קול גלגל המתגלגל [קל גלגל מתגלגל]

שהוא דינים, בעומק הדינים, והוא עיקר המשלים ומגלה את הארת ג' הקווים, ועיקר המסבב את הגלגל סביב, ומייחד ג' הקווים זה בזה.

תקה יושבים ב' מגרפות, כוחות הממונים להעניש ולתת שכר, הנמשכים מימין ומשמאל, בשני צבעים נכללים זה בזה, לבן ואדום, שניהם מסבבים גלגל למעלה, כשמסבב לימין הלבן עולה, וכשמסבב לשמאל האדום יורד. והגלגל מתגלגל תמיד ואינו שוקט. הם מסבבים הגלגל, ג' הקווים, לפי מעשה התחתונים. אם צדיקים, אז מסבב הכוח שבימין את הגלגל, ואז עולה הלבן, החסדים, לתת שכר לצדיקים. אם הם רשעים, כוח שמשמאל מסבב את הגלגל, והאדום, הדין, יורד ומעניש את הרשעים.

תקט שתי ציפורים, חו"ב דנוקבא, עולות כשמצפצפות, אחת לצד דרום, חכמה, ואחת לצד צפון, בינה, ופורחות באוויר, שמאירים בו"ק דחו"ב, שו"ק מכוונים אוויר. הצפוף של הציפורים, הנוקבא, וקול נעימות של הגלגל, ז"א, מתחברים יחד, ואז, מזמור שיר ליום השבת. שאז בעת זיווגם מאירים האורות, המפורטים במזמור שיר ליום השבת. וכל הברכות, החכמה, נמשכות בלחש ומתלבשות בנעימות של הגלגל, קו ימין דז"א, חסדים. מתוך האהבה של קול שופר, קו האמצעי דז"א. הקו אמצעי, קול שופר, מיחד ב' הקווים. ומטרים שהחכמה מתלבשת בחסדים אינה מאירה.

תקז קול גלגל המתגלגל ממטה למעלה. מרכבות סתומות הולכות ומתגלגלות. קול נעימות עולה ויורד, הולך ומשוטט בעולם. קול שופר נמשך בעמקי המדרגות, ומסבב הגלגל סביב.

המוחין יוצאים בג' מקומות בזה אחר זה, המכוונים ג' נקודות חולם שורוק חיריק, שהם ג' קווים ימין ושמאל אמצע, וכן מאירים ע"י גלגול בג' מקומות, שהולכים ומתגלגלים בהם, בזה אחר זה. ולפיכך מכונה דרך הארתם בשם גלגול. ג' נקודות הללו כלולות זו מזו. ע"כ יש ג' נקודות בחולם, קו ימין, ג' נקודות בשורוק, קו שמאל, ג' נקודות בחיריק, קו אמצעי. נמצא שיש גלגול בכל אחד מג' הקווים. וכאן הוזהר מדבר מג' הקווים שבחיריק, קו אמצעי, שהוא ז"א הנקרא קול. ע"כ מכנה אותם ג' קולות.

קול גלגל המתגלגל ממטה למעלה, הגלגול מקו ימין לקו שמאל. והרי הארת השמאל אינו מאיר אלא רק ממטה למעלה, וע"כ נאמר, מתגלגל ממטה למעלה. אלא שמטרים שקו השמאל מתחבר עם הימין נמצאים הארותיו סגורות, שאינו יכול להאיר בלי חסדים. ואח"כ מתגלגל קו השמאל לקו הימין, שאז קול נעימות עולה ויורד, שהוא שפע הנעימות והחסדים המתגלים מקו ימין, והוא מאיר גם ממעלה למטה, ע"כ נאמר, הולך ומשוטט בעולם. ואח"כ מתגלגל מקו ימין לקו אמצעי. ז"א, קו אמצעי, הנקרא קול שופר, נמשך ויוצא על מסך דחיריק,

ימין ושמאל, האירו. עולם האמצעי שבתוכם, דעת הנמשך מקו האמצעי, האר מאור של אדונך. כל אלו בעלי העיניים, הראויים להשיג חכמה, הסתכלו ופתחו עיניכם ותזכו לאור הזה, לעידון הזה. אלו הן הברכות הנמשכות מלמעלה. מי שזכה, עולה הגלגל ומתגלגל לימין, שמביא הארות ג' הקווים בשליטת הימין, ומוריד וממשיך לאותו שזכה, ומתעדן מאלו ברכות העליונות המאירים. אשריהם אלו שזכו בהן.

תקיב וכשאינו זוכה, הגלגל מתגלגל, ומגרפה שבצד שמאל, מגלגל אותו, מביא הארת הקווים בשליטת השמאל, ומוריד האור למטה, ממשיך הארת השמאל ממעלה למטה, וממשיך בזה דין על אותו שלא זכה, וקול יוצא. אוי לרשעים שלא זכו, משמאל, יוצא אש שלהבת, שדולק ושורה על ראש הרשעים. אשריהם ההולכים בדרך אמת בעוה"ז, לזכות באותו אור העליון, הברכות של הצחצחות, כמ"ש, והשביע בצחצחות נפשך.

ונבחן שנמשכת בלחש, ואינה נשמעת. ואח"כ כשמתלבשות בנעימות הגלגל הן נשמעות.

תקי כדי לקבל אלו הברכות, כדי שהחכמה תתלבש בחסדים, יורדות הברכות, החכמה, ממעלה למטה, ונגנוזו יחד בתוך עומק הבאר, הנוקבא, שאינה יכולה להאיר בלי חסדים, מעיין הבאר אינו פוסק מלהיות בלחש, שאינו מאיר, עד שנתמלא אותו גלגל המסבב, קו אמצעי, עיקר המסבב את הגלגל. וכשקו האמצעי, הגלגל המסבב, ממשיך ומתמלא בחסד, אז מתלבשת החכמה בחסדים דקו אמצעי ומאירה בשלמות, ואינה עוד בלחש.

תקיא אלו ב' מגרפות מגלגלים. האחד שמיימין, שמגלגל ג' הקווים תחת שליטת ימין, קרא בכוח ואמר, הארת האורות שעולים ויורדים, כי להיותו ימין, הארתו יורדת ממעלה למטה. ב' אלפים עולמות, חו"ב המכונים אלפים, הנמשכים מב' הקווים

היאספו ואגידה לכם

שלא כזה את תפילתם, אע"פ שאינם כולם בכוונה ורצון הלב. וכמ"ש, פנה אל תפילת הערער, שרק לתפילת יחיד פונה להסתכל בה, אבל את תפילת רבים, לא כזה את תפילתם, אע"פ שאינם רצויים.

תקטז פנה אל תפילת הערער. שמקבל תפילתו, אלא שזה יחיד שנכלל ברבים. ע"כ תפילתו כתפילת רבים. ומי הוא יחיד שנכלל ברבים? יעקב, שכלול בב' צדדים, ימין ושמאל, אברהם ויצחק, וקרא אל בניו, והתפלל תפילתו עליהם. ומי היא התפילה, המתקבלת בשלמות למעלה? היא התפילה, שלא יכלו בני ישראל בגלות. שכל תפילה, שהיא בעד השכינה, היא מתקבלת בשלמות. וכשישראל בגלות, שכינה עימם, ע"כ נחשב התפילה כמו בעד השכינה, ומתקבלת בשלמות.

תקיז באותה שעה שיעקב קרא אל בניו,

תקיג פנה אל תפילת הערער ולא כזה את תפילתם. היה צריך לומר, הקשיב, או שמע. מהו פנה?

תקיח אלא כל תפילות העולם, תפילות רבים, הן תפילות. אבל תפילת יחיד, אינה נכנסת לפני המלך הקדוש, אלא בכוח חזק. כי מטרם שהתפילה נכנסת להתעטר במקומה, משגיח בה הקב"ה, ומסתכל בה, ומסתכל בעוונותיו ובזכותו של אותו אדם, מה שאינו עושה כן בתפילת רבים, שכמה הן התפילות שאינם מן הצדיקים, ונכנסות כולן לפני הקב"ה, ואינו משגיח בעוונותיהם.

תקטו פנה אל תפילת הערער. שמהפך התפילה ומסתכל בה מכל צד, ומסתכל באיזה רצון נעשה התפילה, ומי הוא האדם שהתפלל תפילה הזו, ומה הם מעשיו. לפיכך צריך האדם, שיתפלל תפילתו בציבור, משום

מלכות, קטן שהוא גדול בהתחברותו למעלה, בז"א, משה. וע"כ, ויקרא אל משה, כדי שתהיה גדולה.

תקבב אם אמר לשליחים, שיאספו את בניו, היה לו לומר, אספו, ולא היאספו. אלא, היאספו, מלמעלה. אמר, היאספו, אל שורשיהם העליונים שבמלכות, שיתאספו בקשר שלם בייחוד אחד. ואגידה לכם, הוא החכמה, ומורה שימשיך להם החכמה.

תקבג כל מקום שנאמר, הגדה, הוא החכמה, משום שמילה הבאה באותיות ג'ד' בלי פירוד ביניהן, רומז על ייחוד השלם, כי ג' יסוד, ד' מלכות, שזה החכמה. כי המילה הבאה בשלמות באותיות ג'ד' היא של החכמה. אבל ד' בלי ג' אין שלמות, וכן ג' בלי ד'. כי ג'ד' נתקשרו זה בזה בלי פירוד, ומי שמפריד אותם, גורם לעצמו מיתה, וזה החטא של אדם, שהמשיך אור המלכות ממעלה למטה, והפריד אותה מיסוד ז"א, והפריד הד' מן הג'.

תקבד משום זה, הגדה, היא מילה של החכמה. ואע"פ שיש פעם י' בין ג' לד', כגון ואגידה, אינו פירוד, והכל קשר אחד. כי י' רומזת ג"כ ליסוד. אף כאן, ואגידה לכם, הוא החכמה, רצה לגלות את סוף כל מעשיהם של ישראל, את סוד הקץ.

תקבה לא גילה מה שרצה לגלות, א"כ למה כתוב בתורה הדבר של יעקב השלם, בעת שהתקלקל אח"כ ולא נשלם הדבר? אלא ודאי שנשלם, וכל מה שצריך לגלות, גילה וסתם. אמר דבר, וגילה לחוץ, וסתם בפנים. ודבר שבתורה אינו מתקלקל לעולם.

תקבו הכל סתום בתורה, משום שהתורה היא שלמות הכל, שלמות של מעלה ושל מטה, ואין מילה או אות בתורה שתהיה פגומה. ויעקב, כל מה שהיה צריך לומר, אמר. אבל גילה וסתם. ולא פגם מכל מה שרצה לגלות, אפילו אות אחת.

תקכז יעקב בירך את בניו, כמ"ש, ויברך אותם. אבל איפה הן הברכות שלהם? הכל הן ברכות שבירך אותם, כמ"ש, יהודה, אתה

הסתלקה ממנו השכינה. כשיעקב קרא לבניו, נודמנו שם אברהם ויצחק, והשכינה עליהם. והשכינה שמחה ביעקב, להתחבר עם האבות, להתקשר עם נפשם יחד להיות מרכבה.

תקיה ואמר יעקב, היאספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. באחרית זו השכינה, שהיא סוף הספירות. שאמר, אשר יקרא אתכם באחרית הימים, שהזכיר את הגלות, נתן עצבות בשכינה, והסתלקה. ואח"כ החזירו אותה בניו ע"י הייחוד שעשו בדיבורם, שפתחו ואמרו, שמע ישראל. באותה שעה העמיד אותה יעקב, ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והתיישבה השכינה במקומה.

תקיט ויקרא יעקב אל בניו, כדי לקיים את המלכות, המקום, שעם הקריאה שקרא להם, קשר אותם בשורשם, לקיים אותם למעלה בשורשם, ולמטה בעוה"ז. כמ"ש, ויקרא שמו יעקב, קריאה, היא כדי לקיים המקום, המלכות, במקום שצריך, ולקשור אותו בה. וכן כתוב, ויקרא לו אל אלקי ישראל, שקיים מקום הזה, בשם הזה שקרא לו, כי קריאה היא לקיום ולחיזוק.

תקכ ויקראו אל אלקים. איזה קיום יש כאן? גם הקריאה שכאן, לקשור ולקיים קיום למעלה, סידור השבת לאדונו וכל הדברים שמתפללים לפני אדונו, נותנים קיום ותוקף לאדונו, שמראה בזה, שהכל תלוי בו, ולא במקום אחר. הרי שגם הקריאה שכאן קיים קיום. כעין זה, ויקרא יעקב אל בניו, שקיים אותם בקיום שלם. כעין זה, ויקרא אל משה, שהתקיים ע"י זה בקיומו.

תקכא אם, ויקרא אל משה, מורה קיום וחיזוק, למה א' שבמילה ויקרא, קטנה? כי משה התקיים בשלמות, מחמת הקריאה, ולא בכולו, כי פרש מחמת זה מאשתו, ומשום זה כתוב א' קטנה. פרישתו מאשתו הוא שבת ולא גירעון, אבל מה שנסתלק מאשתו ונתדבק למעלה, צריך שיתקשר למעלה ולמטה, גם באשתו, ואז הוא שלם. והפרישה מאשתו הוא גירעון לו. וע"ז רומזת א' ועירא. א' קטנה רומזת שהקריאה ממקום קטן,

הקץ הימין, כדי להישמר ולהיטהר מעורלה, שבקץ השמאל. ומה שגילה להם, נודע ונגלה עד שבאו לארץ הקדושה. אבל דברים אחרים לא גילה בגילוי, והם סתומים בתורה, באלו הברכות.

יודוך אחיך. דן, ידין עמו. מאשר שמנה לחמו. וכן כולן.

תקכה אבל מה שרצה לגלות, לא גילה. כי רצה לגלות להם את הקץ. ויש קץ לימין ויש קץ לשמאל, והוא רצה לגלות להם את

ראובן בכורי אתה

צפון, שהם חג"ת. שהמלכות מעלה מ"ן אליהם, והם מתחברים בה. הרי שגם בעליונים נוהג התעוררות של מטה, העלאת מ"ן.

תקלד מהמלכות יוצאים רוחות ונשמות לבני העולם להצטייר בהם, לקבל מהם צורת ג"ר. ופחי בהרוגים האלה, כמ"ש, וייפח באפיו נשמת חיים. מלכות מקבלת מצד זה, ונותנת בצד אחר, וע"כ כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. איננו מלא, משום שמקבל ונותן, מכניס ומוציא. כי אע"פ שהמלכות מקבלת מג' צדדים דו"א, מדרום צפון ומזרח, מ"מ בתחילה מקבלת מקו שמאל, צפון, שאז יש לה ג"ר דחכמה. אמנם בלי חסדים וע"כ קופאים אורותיה בתוכה ואינה יכולה להאיר. ואח"כ כשמקבלת מקו אמצעי, מזרח, מתייחד צפון עם דרום, והאורות נפתחים, ומאירה לתחתונים. אבל אז מתמעטת מג"ר דג"ר מכות קו אמצעי, ונשארת בו"ק דג"ר.

תקלה כיוון שגלוי לפני הקב"ה, שבני אדם ימותו, למה הוריד נשמות בעולם? ולמה צריך להן? הקב"ה נותן נשמות היורדות לעוה"ז, להודיע כבודו, ולוקח אותן אח"כ, א"כ למה ירדו?

תקלו אלא כמ"ש, שמה מים מבוךך ונוזלים מתוך בארך. בור מקום שאינו נובע מעצמו. באר נובע מעצמו. מים נובעים מעצמם, הנשמה שנשלמה בעוה"ז, ועולה למ"ן למקום שנקשרה בו, למלכות, אז היא שלמה מכל הצדדים, מלמטה ומלמעלה.

תקלוז כשהנשמה עולה למ"ן למלכות, אז מתעוררת השתוקקות הנוקבא אל הדכר, ואז נובעים מים במלכות ממטה למעלה. ומה שהייתה בור, נעשית באר מים נובעים. ואז

תקטט ראובן בכורי אתה. מה ראה יעקב להתחיל הברכות בראובן, ולא התחיל ביהודה, שבנסיעת הדגלים נוסע הראשון לכל המחנות. והוא מלך. והלוא לא בירך את ראובן, ונסתלקו ממנו הברכות, עד שבא משה והתפלל עליו. ולפי זה מוטב היה שיתחיל ביהודה, והיה מתחיל בברכה.

תקל אבל ודאי בירך את ראובן, ועלה הברכה למקומו. משל לאדם שהיה לו בן, כשהגיע זמנו להסתלק מן העולם, בא אליו המלך, אמר, כל כספי יהיה ביד המלך שמור לבני. כשראה המלך שהבן ראוי לקבלו נתן לו. כך יעקב אמר, ראובן, בכורי אתה, אהוב ליבי, אבל הברכות שלך יהיו בידי המלך הקדוש, עד שראה אותך ראוי להן.

תקלא כמה אטומים הם בני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד המלך, והרי התורה מכריז עליהם בכל יום, ואין מי שייטה אוזנו אליה.

תקלב סוד החכמה לומדים משני ציוויים, האחד להעיר ממטה למעלה, כמ"ש, הינבא אל הרוח. כי אם אינם מתעוררים מקודם מלמטה, אינם מתעוררים למעלה. ובהתעוררות שלמטה, מתעורר למעלה. וציווי השני הוא להעיר ממעלה למטה כמ"ש, הינבא בן אדם ואמרת אל הרוח.

תקלג כי אפילו למעלה, בהתעוררות של מטה, בהעלאת מ"ן, מקבל העליון מעליון ממנו. אפילו במדרגות העליונות, אין התחתונה מקבלת מעליונה ממנה, אלא רק ע"י התעוררות של מטה. כמ"ש, כה אמר ה', מארבע רוחות בואי הרוח, חסד ת"ת גבורה ומלכות. הרוח בא ממערב, המלכות, בהתחברות של אלו האחרים, דרום מזרח

אותם סביב השכינה, וסידר אותם בסדר שלם.

תקמ סידר אותם סביב השכינה, כי כתוב, היאספו, שיאספו למעלה מסביב השכינה. ואז נמצא שם כל השלמות, וכמה מרכבות עליונות מסביב להם פתחו ואמרו, לך ה' הגדולה והגבורה. אז נאסף השמש, יעקב, ז"א, אל הלבנה, הנוקבא, והתקרב המזרח, ז"א, למערב, הנוקבא. וכמ"ש, ויאסוף את רגליו אל המיטה, שמורה על הזיווג. והאירה ממנו הלבנה, ונמצאה בשלמות. יעקב לא מת, אלא הזדווג עם השכינה, כיוון שראה סדר שלם, שלא נמצא לאדם אחר, שמח ושיבח אל הקב"ה, ובירך את בניו.

נמצא התחברות ייחוד השתוקקות ורצון, כי בנשמות הצדיקים נשלמה המלכות, והתעורר חביבות ורצון למעלה, וז"א והמלכות התחברו כאחד.

תקלח ראובן בכורי אתה. הוא טיפה ראשונה של יעקב, כי לא ראה קרי מימיו, ורצונו במקום אחר היה, ברחל. ראובן וכל י"ב השבטים נתאחדו בשכינה, וכשראה יעקב את השכינה עליו, קרא לי"ב בניו שיתחברו בה.

תקלט מטה שלמה לא נמצאה מיום שנברא העולם. כבשעה שרצה יעקב להסתלק מן העולם, אברהם מימינו, יצחק משמאלו, יעקב היה שוכב ביניהם, השכינה לפניו. כיוון שראה יעקב כך, קרא את בניו, והאחזו

מאשר שמנה לחמו

וע"כ נחשב אשר לפתח עליון בשביל היסוד. כי לולא המסך דחיריק, שמקבל מאשר, לא היה לו ברכות להשפיע לעולם. ואע"פ שהוא דינים, מ"מ העולם, הנוקבא, עומד עליו. שזולתו לא היה יכול קו אמצעי ליחד הקווים זה בזה. והעולם היה נחרב ויבש.

תקמג מקום שנקרא לחם עוני, הנוקבא שמקבלת מקו שמאל לבד, נתקן ממקום ההוא, מאשר, שממנו נעשה המסך לקו אמצעי. וכמ"ש, מאשר שמנה לחמו, שמה שהיה מקודם, לכן לחם עוני חזר עתה, אחר שנתייחדו ב' הקווים זה בזה, להיות לחם פנג [לחם עונג]. משום שהריק ונתן בו ברכות, וסוף המקרא מוכיח, כמ"ש, והוא ייתן מעדני מלך. מלך זה כנסת ישראל, המלכות, שממנה גיוון העולם, במעדני עולם, והוא, אשר, ייתן למלך הזה, למלכות, כל הברכות, כל שמחה, וכל טוב, הוא נותן לה למלכות, וממנה יוצא לתחתונים.

תקמא כל בניו של יעקב נתקנו בסדר שלם, שנעשו מרכבה לסדר ספירות עליונות. ונתברכו כל אחד ואחד כראוי לו. מה נאמר במקרא הזה, שכתוב, מאשר שמנה לחמו.

תקמב אשר ישב לחוף ימים. מי שיושב בשפת הים, ביסוד המלכות, משתמש במעדני עולם, מוחין הנמשכים מעדן. אשר, הוא פתח העליון של צדיק, יסוד, כשמתברך להריק ברכות בעולם. ופתח הזה נודע תמיד לברכות העולם, ונקרא אשר. וזהו עמוד, מאלו שהעולם עומד עליהם.

ד' בני השפחות הם ד' אחוריים שבד' ספירות חו"ג ונו"ה. אשר, האחוריים דהוד, שם נמצאים הדינים דמסך דחיריק, שעליו יוצא קו אמצעי, המייחד ב' הקווים, ומחזיר האחוריים להיות פנימיות, כמ"ש, וכל אחוריהם ביתה. אשר, הוא פתח העליון של צדיק, כי צדיק, יסוד וקו אמצעי, מקבל כוח המסך דחיריק מאחוריים דהוד, שהוא אשר.

פחו כמים אל תותר

תקמד ראובן היה בכור יעקב. לו היה

יתעורר בעולם, הם יצאו ויערכו מלחמה בעולם וינצחו, ויתגברו על העמים, ובני העולם יפחדו מהם, ויתחללו לפניהם. ויחשבו בני ראובן להתגבר במלכות, ולא יישארו בה. כמ"ש, פחו כמים אל תותר, שלא יישארו במלכות, אפילו בצד אחד בעולם, משום שכתוב, כי עלית משכבי אביך, שעתידים לבוא ולערוך מלחמה בתוך ארץ הקדושה. משכבי אביך, ירושלים. שירצו לקחת אותה ממלך המשיח.

תקמט) בארבע רוחות העולם נתפזרו בני ראובן בגלות, כנגד כל ישראל, שהוגלו ארבע פעמים בגלות בארבע רוחות העולם. כתוב, כוחי, גלות אחד. וראשית אוני, שתים. יתר שאת, שלוש. ויתר עז, ארבע. כעין זה עתידיים הם לערוך מלחמה בארבע רוחות העולם, ולמשול במלחמתם על כולם. וינצחו עמים רבים וימשלו עליהם.

תקנ) פחו כמים אל תותר. נרמז על הרהור הראשון, שהיה ליעקב בטיפה הראשונה, ברחל. כי אילו היה הרהור של טיפה ההיא במקומה בלאה, היה נשאר ראובן בכל, במלוכה ובכהונה ובכבודה. אבל, פחו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך, שעלית בהרהור אחר, או חיללת.

תקנא) פחו כמים אל תותר. כי כשבני ראובן יערכו מלחמה בעולם, וינצחו עמים רבים, לא יישארו בני ראובן במלכות. מפני שעתידיים לערוך מלחמה בארץ הקדושה. כי בדיוק כתוב, כי עלית משכבי אביך, שזה ירושלים. הלוא משכב היה צריך לומר? אלא אביך ישראל סבא, ז"א, ע"כ אומר משכבי אביך ולא משכב, משום שב' פעמים נחרב ירושלים, ובשלישית תבנה בזמן מלך המשיח. וכאן נתגלה ברכה בכתוב, בכורי אתה, כוחי וראשית אוני. ומה שהיה, שנלקחה ממנו הברכה והמלכות והכהונה, כמ"ש, פחו כמים אל תותר. ומה שיהיה כשיבואו ישראל לארץ, שלא יהיה לו חלק בארץ, אלא בעבר הירדן. ומה שיהיה בזמן מלך המשיח במעשה ראובן, שיעשה מלחמות בעמים רבים וגם בירושלים.

הכל, וניתן המלכות ליהודה, הבכרה ליוסף, הכהונה ללוי. כמ"ש, פחו כמים אל תותר, שלא תישאר בהם. ומה שאמר יעקב, ראובן בכורי אתה, כוחי וראשית אוני, יתר שאת ויתר עז, כאן בירכו והזכירו לפני הקב"ה.

תקמה) זה דומה לאהובו של המלך, שיום אחד עבר בנו בשוק. אמר אל המלך, זהו בני, אהוב נפשי. שמע המלך, והבין שהוא ביקש על בנו, שיטיב עימו. כך יעקב אמר, ראובן בכורי אתה, כוחי וראשית אוני. הזכירו כאן למלך, שיטיב עימו.

תקמו) פחו כמים אל תותר. כאן אמר מה שיקרה לו, שלא יישאר בארץ וישרה מחוץ לארץ, בעבר הירדן מזרחה. כנגד זה, ממונה אחד מצד המשכן, הנוקבא, למעלה, ממונה תחת יד מיכאל, נדחה ג"כ לחוץ ממשכן. כי יש ל"ב שבטים י"ב שורשים במשכן העליון, הנוקבא. וכיוון שראובן נדחה מא"י לעבר הירדן, כן שורשו למעלה נדחה לחוץ ממשכן. ויש אומרים, שממונה הנדחה ממשכן למעלה, היה תחת יד גבריאל, ואע"פ שראובן חסד, ומיכאל ראש המלאכים שמצד חסד, וגבריאל ראש מצד השמאל, גבורה, עכ"ז יש בראובן גם גבורה. ומביא ראיה משכתוב, ויהודה עוד רך עם אל, שירידה זו מורה, שהוא צד הגבורה, ונקרא ב"ד, וסמוך לנחלתו בארץ הוא ראובן, כי נחלת יהודה נמשך עד הירדן ממערב, ונחלת ראובן נמשך עד הירדן ממזרח. וסמיכות זו מורה, שיש גם בראובן גבורה. ואע"פ שמלכות, גבורה תתאה, נלקח מראובן והיא של יהודה, מ"מ עוד לא נקי לגמרי מגבורה, שהרי ראובן סמוך כנגדו היה נחלתו, ומורה שיש בו גבורה.

תקמוז) עתידיים בני ראובן לערוך שתי מלחמות בארץ. כתוב, כוחי, בגלות מצרים. וראשית אוני, שהיו הראשונים מאחיהם למלחמה. יתר שאת, גלות אשור. שלשם הוגלו בני גד ובני ראובן ראשונים לכולם, וסבלו הרבה רעות, והרבה עיגויים סבלו, ולא שבו משם עד עתה.

תקמח) ויתר עז. בזמן שמלך המשיח

שמעון ולוי אחים

שיברך אותם. מהו הטעם שאביהם לא בירך אותם?

תקנוז יעקב, היה לו ארבע נשים, והוליד בנים מכולן, ונשלם ע"י נשיו. כשביקש יעקב להסתלק מן העולם, השכינה עמדה עליו, רצה לברך את שמעון ולוי, ולא יכול, שפחד מפני השכינה. אמר, איך אעשה זאת? הרי שניהם באים מצד דין הקשה, וברכתם תפגום בשכינה, ולהתקיף את השכינה איני יכול. כי ארבע נשים היו לי, שנמשכו לי מד' בחינות חו"ג תו"ג מ שבשכינה, ונשלמתי בהן, כי הולידו לי י"ב שבטים, שהם כל השלמות. וכיוון שקבלתי שלמותי מן השכינה, איך אברך את שמעון ולוי כנגד רצונה? אלא אמסור אותם לאדון הבית, משה, בעלה דמטרוניתא, שהבית ברצונו נמצא, ומה שירצה יעשה.

תקנח וכך אמר יעקב, חלקי בנשים ובנים, הרי קבלתי בעוה"ז מן השכינה, ונשלמתי, ואיך אתקיף עוד במטרוניתא, השכינה, אלא אמסור הדברים לאדון המטרוניתא, משה, והוא יעשה מה שירצה, ולא יירא.

תקנט כתוב, וזאת הברכה אשר בירך משה איש האלקים את בני ישראל. איש האלקים אדון הבית, אדון המטרוניתא. כי איש פירושו אדון. כמ"ש, אישה יקימנו ואישה יפרנו. שהשכינה נקראת כלת משה. שמה מרכבה למעלה מתוה דו"א, ומשום זה בעלה דמטרוניתא, כמו ז"א, והיה המשפיע אל השכינה, שהמשפיע הוא אדון למקבל, וע"כ נקרא איש האלקים. וע"כ בירך משה את מי שרצה, ולא יירא מפני פגם השכינה, כי היה יכול לתקן אותה כפי שרצה. ומשום זה אמר יעקב, אני רואה שבניי אלו הם בצד דין הקשה, יבוא אדון הבית ויברך אותם.

תקס משה היה ודאי איש האלקים, וכרצונו עשה בביתו. כמ"ש, אישה יקימנו, שישפיע לה מוחין דחכמה, המכונים קימה.

תקנב שמעון ולוי אחים, כלי חמס מכרותיהם. כאן האחיז אותם בצד שמאל של השכינה. כי ראה בהם מעשים של דין הקשה, שאין העולם יכול לסבול. שמעון לא היה ראוי לברכה, כי ראה בו כמה מעשים רעים. ולוי בא מצד דין הקשה, שהברכה אינה תלויה בו. ואפילו כשבא משה, לא תלה ברכתו בו, כמ"ש, בָּרַךְ ה' חֵילוֹ, שבהקב"ה תלויה ברכתו.

תקנב כתוב, זה הים גדול ורחב ידיים, שם רמש ואין מספר, חיות קטנות עם גדולות. זה הים גדול, השכינה שעמדה על יעקב, כשרצה להסתלק מן העולם. ורחב ידיים, כי כל העולם מתמלא, ונשלם, ומצטמצם בשכינה. שמתמלאת ונשלמת מכוח הדרום, ומצטמצמת מכוח הצפון. שם רמש ואין מספר, כי הרבה מלאכים עליונים וקדושים נמצאים שם. חיות קטנות עם גדולות, אלה י"ב שבטים, בניו של יעקב, שנמצאים שם בשלמות. איילה נפתלי, זאב בנימין עם גדי גד, ארי יהודה, טלה יוסף. וכן כולם, להימצא חיות קטנות עם גדולות.

תקנד כולם, בכל השבטים, נמצאים חיות קטנות עם גדולות, אבל יהודה אריה, שמעון שור, כי שמעון היה גבורה וגבורה היא פני שור. והיו מסתכלים זה מול זה, יהודה מימין, שמעון משמאל. בדומה לשור, שמעשיו רעים. ויסתכל בצורת אריה המצויר ברפת שלו ויפחד ממנו. כך שמעון שור, יהודה אריה. ששמעון, שהוא שור, גבורה, נכנע מכוח הסתכלותו ביהודה, שהוא אריה, חסד.

תקנה שמעון לא זכה לברכות מיעקב, אלא משה חיבר אותו ביהודה, כמ"ש, שָׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה. וכתוב, כי שָׁמַע ה' כי שנואה אנוכי. שע"כ לאה קראה לו שמעון. וכמו ששמע ה' הוא בשמעון, אף שמע ה' שביהודה כולל את שמעון. יעקב לא בירך את שמעון ולוי, משום שהעלה אותם למשה,

סוד הזה של אות ברית קודש באנשי שכם, שימולו את עצמם ויקבלו על עצמם סוד הזה, לשמור אות ברית קודש. אבל היה במרמה. וכן זמרי, שהיה נשיא בית אב לשבט שמעון, פסל את סוד הזה, בדבר כוזבי בת צור. על זה אמר יעקב, בסודם אל תבוא נפשי. נפשי, זו היא הנפש, העולה ומתייחדת בברית העליון למעלה, מלכות המתייחדת עם ברית העליון, יסוד דו"א, ונקראת נפש צרור החיים. **תקסג)** בקהלם אל תחד כבודי. כמ"ש, ויקהל עליהם קורח, שלא נזכר שם, אלא קורח בן יצהר בן לוי, ולא בן יעקב. אל תחד כבודי, כבוד ישראל, סתם. וע"כ, משום מעשים הללו, לא בירך יעקב את שמעון ולוי, אלא שמסר אותם למשה. משמע, שלא נתאחדו זה בזה, אלא שהם מפורזים, כמ"ש, אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל. וכן צריך להיות, שמשום שהם דיין קשה, צריכים פיזור. וע"כ יש בו הכל, שכל ישראל ישנם בדין קשה שלהם. כי עם פיזורם בישראל, קלטו ישראל מדין קשה שבהם. ואין לך דור בעולם, שלא ירד הדין שלהם לקטרג בעולם, ומתרבים מחמת זה מחזירים על הפתחים של בני אדם. הנה לך הכל, שכל ישראל נפגעו מן הדין שלהם.

כמ"ש, ויאמר משה, קומה ה' ויפוצו אויביך. כי בדרך יש אחיזה לקליפות, ומוחין דחכמה מבריחים הקליפות. ואישה יפרנו, כמ"ש, ובנותו יאמר, שובה ה', כי בהיות השכינה במקום מנוחה, אין אחיזה בה לקליפות, ואין פחד, וע"כ אישה יפרנו, שבכוח קו האמצעי הוא מפר הג"ר דחכמה, כדי להלבישה בחסדים, כמ"ש, ובנותו יאמר, שובה ה'. ודאי שאדון הבית עושה כרצונו, ואין מי שימחה בידו. כאדם הגוזר על אשתו והיא עושה רצונו. וע"כ יעקב, אע"פ שהיה אחוז בעה"ח, ז"א, לא היה אדון הבית כמו משה, כי הוא היה אחוז למטה, למטה מחוזה דו"א, ששם כבר שייך לנוקבא דו"א, אבל משה למעלה, אחוז למעלה מחוזה דו"א, בעלמא דדוכרא. וע"כ היה אדון הבית, כמו ז"א. וע"כ מסר אותם יעקב לאדון הבית, שיברכם.

תקסא) בסודם אל תבוא נפשי. כמ"ש, סוד ה' ליראיו, הוא סוד עליון שבתורה, שאין הקב"ה נותן אותו אלא ליראי חטא. מי שהוא ירא חטא, נגלה לו סוד העליון שבתורה, זהו אות ברית קודש, שנקרא סוד ה'.

תקסב) שמעון ולוי הטריחו את עצמם על

אוה"ע עושים חשבון לשמש, וישראל ללבנה

[האומות - לשמשא, וישראל לטירהא]

הרבית הגוי, אלו הם ישראל, שכתוב בהם, כי מי גוי גדול. וכתוב, גוי אחד בארץ. לו, בשבילו. הגדלת השמחה, הלבנה, שנתגדל אורה בשביל ישראל. אוה"ע מחשבים הזמנים לפי מהלך השמש, וישראל לפי מהלך הלבנה. איזה מהם חשוב יותר, אם חשבון השמש או חשבון הלבנה? הלבנה למעלה, והשמש של אוה"ע מתחת לבנה, ואותו השמש מקבל אור מלבנה ומאיר. ישראל אחוזים בלבנה ונשתלשלו בשמש העליון, ונתאחדו במקום המאיר משמש העליון, ונתדבקו בו, כמ"ש, ואתם הדבקים בה' אלקיכם. השמש רומז לז"א, והלבנה לנוקבא שלו.

תקסד) עשה ירח למועדים. עשה ירח, בשביל לקדש בו ראשי חודשים וראשי שנים. ולעולם אין הלבנה מאירה אלא משמש. וכשהשמש שולט, הלבנה אינה שולטת. כשנאסף השמש, אז שולטת הלבנה. ואין חשבון ללבנה, אלא כשנאסף השמש.

תקסה) שניהם עשה הקב"ה להאיר. כמ"ש, וייתן אותם אלקים ברקיע השמים, להאיר על הארץ. והיו לאותות, אלו הם השבתות. ולמועדים, הימים טובים. ולימים, ראשי חודשים. ולשנים, ראשי השנים. ושיהיו אוה"ע עושים חשבון לשמש, וישראל ללבנה.

תקסו) הרבית הגוי, לו הגדלת השמחה.

כלומר, בזמן שמקבלת משמאל דאמא, שאז היא בבחינת שמש. ואותו השמש מקבל אור מלבנה ומאיר, כי בזמן שהיא באחוריים אינה מאירה. וא"כ איך הם יכולים להתקיים? אלא ע"י חטאים של ישראל, הם נאחזים ויונקים חלק ישראל מהלבנה, כמ"ש, לא נבנה צור אלא מחורבנה של ירושלים. ונמצא שאותו השמש, שאוה"ע יונקים ממנה, מקבלת אור מלבנה, כדי לקיים האומות. כי השמש שלהם שורפת ואין לו אור, אלא ממה שמקבל מלבנה, מחלקם של ישראל.

ישראל אחוזים בלבנה, בנוקבא, בעת שהיא למטה מחוזה דו"א, ומקבלת ממנו, ונשתלשלו וירדו למטה מחוזה דו"א, שהוא שמש העליון, ששם הלבנה, ונתאחדו במקום המאיר משמש העליון, ונתדבקו בו. ולא כאוה"ע, שנתאחדו בנוקבא, בעת שמאירה מצד שמאל דאמא. אלא ישראל מתדבקים בה בעת שמאירה משמש העליון, שהוא ז"א. כמ"ש, ואתם הדבקים בה' אלקיכם.

יש זמן שהנוקבא במדרגת השמש, אלא בשמאל ואחוריים. שאז ז"א מלביש ומקבל אורו מצד ימין דאמא, והנוקבא מלבישה ומקבלת אורה מצד שמאל דאמא, ולפיכך גם הנוקבא היא אז בבחינת שמש כמו ז"א, להיותה מקבלת מאותו המקום שמקבל ז"א. ואז היא במוחין דאחוריים, שאינם מאירים.

ואח"ז יורדת משם למטה מחוזה דו"א ונעשית מקבלת מז"א, ואז נקראת לבנה. כמו לבנה המקבלת משמש, ובוה משיגה מוחין דג"ר. ובין אוה"ע, ובין ישראל, מקבלים מנוקבא דו"א. אלא אוה"ע, שמאל, מונים לשמש של הנוקבא, למוחין דאחוריים שלה, שאז הנוקבא כולה שמאל כראוי להם. וישראל מונים ללבנה, בעת שירדת למחזה ולמטה דו"א, ומקבלת מהשמש, ז"א, שאז נקראת לבנה.

השמש של אוה"ע תחת הלבנה, באחוריים של הלבנה, הנוקבא, כי תחת פירושו אחוריים.

יהודה אתה יודוך אהיך

כל כבודה, זו היא כנסת ישראל, הנוקבא. ונקראת כבודה, משום שהוא רביעי. ע"כ, ושניהם הם אחד. נקראת כבודה בתוספות ה', כראוי לנקבה. בת מלך, בת שבע, הנוקבא. בת קול, כי ז"א נקרא קול גדול, מלך העליון, והנוקבא נקראת בת קול. פנימה, כי יש מלך, מלכות, שאינו בפנימיות כמוהו, כי לפעמים המלכות מתלבשת בבריאה. וזו היא כבודה בת מלך, פנימה, באצילות.

תקסט ממשבצות זהב לבושה. שהיא מתלבשת ומתייחדת בגבורה עליונה, בצד שמאל דאמא, ואמא מכונה זהב, כמ"ש, מצפון זהב יאתה. ואמא נקראת ג"כ מלך, ובשבילה מתקיימת הארץ, המלכות. מתי המלכות מתקיימת? כאשר מתייחדת במשפט, ז"א. כי כשמקבלת משמאל דאמא, מקבלת חכמה בלי חסדים. וע"כ עוד אין לה קיום, רק כשמתייחדת במשפט, ז"א, ומקבלת ממנו חסדים, אז יש לה קיום. כמ"ש, מלך במשפט

תקסט המלכות נתקיימה ליהודה, כמ"ש, הפעם אודה את ה', משום שהוא הרביעי. ע"כ, אודה את ה', כי הוא רגל רביעי אל הכיסא. חג"ת הם ג' רגלי הכיסא, ויהודה, מלכות, רגל רביעי. ע"כ ניתנה לו המלכות על ישראל.

יה"ו דהויה חג"ת, הרשימה של שם העליון, ז"א, שנשלם בה', המלכות, ה' אחרונה של השם הקדוש, שעזימה השם הקדוש שלם באותיותיו, והיא הקשר המיוחד את האותיות של השם הקדוש. ע"כ, יודוך אהיך, כי לך המלכות ראויה להתקיים, בהיותך מרכבה למלכות. כתוב, ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן. קדושים הללו, הם קדושים עליונים, הספירות הקדושות חג"ת, שכולם מודים לו, ועשו אותו לנאמן, שמשפיעים לו כל מה שבהם. ומשום זה הוא הראשון לכל, והוא מלך על כל.

תקסט כמ"ש, כל כבודה בת מלך פנימה.

יהודה ונאחו בה והתחזק במלכות, וירש אותה ירושת עולמים, הוא וכל בניו אחריו. כמ"ש, יהודה אתה יודוך אִתְּךָ, בשעה שעמדו ישראל על הים, ששבט יהודה ירדו תחילה אל הים, שכולם הודו לו, וירדו אחריו לתוך הים.

תקעה ידך בעורף אויבך, כמ"ש, יהודה יעלה, למלחמה. ישתחוו לך בני אביך, שהוא כולל לכל השבטים, וע"כ כתוב, בני אביך, ולא בני אימך, כי בני אביך הם כל שאר השבטים. ואע"פ שנחלקו ישראל לבי' מלוכות, מ"מ, כשעלו לירושלים, היו כורעים ומשתחוים אל המלך שבירושלים, משום שהמלכות שבירושלים, שהייתה נמשכת ממלכות הקדושה, הנוקבא, הייתה מיהודה.

תקעו ישתחוו לך. אם היה כתוב, וישתחוו, היה בא לרבות שאר העמים, שכל אוה"ע ישתחוו לו. אלא כשיבוא מלך המשיח, כתוב, שרים וישתחוו. ישתחוו לך, בא להראות, שכל ישראל בלבד ישתעבדו לראש הגולה שבכבל, ולא עמים אחרים.

תקעו גור אריה יהודה. מתחילה היה גור, ואח"כ אריה. כפל. כשז"א במוחין דקטנות נקרא נער, במוחין דגדלות נקרא איש, כמ"ש, ה' איש מלחמה. ואף יהודה במוחין דקטנות נקרא גור, ובמוחין דגדלות נקרא אריה.

מִטְרָף בני עליית. מִטְרָף, כולל את מלאך המוות, שעומד על טְרָף להכרית את בני העולם, ואין מציל. כמ"ש, וטְרָף ואין מציל. ומִטְרָף הוא נסתלקה השכינה. ועליו נאמר, מִטְרָף בני עליית, שיהודה ניצל ממלאך המוות, השטן, יצה"ר. ולא נכשל בו.

תקעה פָּרַע, נאמר על גלות בבל. רְבִץ, בגלות אדום. כאריה, שהוא גיבור. וכלביא, שהוא יותר חזק מאריה. כך ישראל גיבורים הם, שבני העולם, עעכו"ם, מפתים ולוחצים אותם, והם עומדים בדתם ובמנהגייהם כאריה וכלביא.

תקעט אף השכינה כך, אע"פ שכתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. היא

יעמיד ארץ, המלכות. ולוו קוראים מלכות שמים. ויהודה התייחד בה. וע"כ ירש המלכות שבארץ.

תקע כתוב, ויגרש את האדם. ויגרש, הקב"ה גירש את הנוקבא, כאדם המגרש את אשתו. את, האדם הוא מדויק, כי הנוקבא נקראת את.

תקעא אדם נתפש במה שחטא, וסבב מוות לעצמו ולכל העולם, וסבב גירושים לאותו האילן שחטא בו, לנוקבא, להתגרש בסיבתו, ולהתגרש מחמת חטאי בניו תמיד. כמ"ש, ויגרש את האדם. את, כמ"ש, ואראה את ה', שפירושו הנוקבא. אף כאן, את האדם, פירושו הנוקבא.

תקעב וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת, לשמור את דרך עץ החיים. זהו למטה, למטה מאצילות, וכמו שיש כרובים למעלה, באצילות, זו"ן, כן יש כרובים למטה מאצילות, המלאכים מט"ט וסנדלפון. ואילן הזה, הנוקבא, הנקראת עצה"ד, שורה עליהם.

ואת להט החרב המתהפכת, הם צורות של שלהבת אש, הנמשכות מאותו להט החרב, והן שומרות דרך עה"ה, ואין הכוונה על להט החרב עצמו. מתהפכת החרב שיונקת מימין ומשמאל, ומתהפכת מצד לצד. מתהפכת הלהט של אלו צורות של שלהבת אש, והן מתהפכות מצורה לצורה, פעמים לגברים ופעמים לנשים, ומתהפכות ממקומן לכל הצורות. לשמור את דרך עץ החיים, כמ"ש, הנותן בים דרך, יסוד דנוקבא.

תקעג אדם גרם לאותו אילן, שחטא בו, לנוקבא, להתגרש. ואפילו שאר בני עולם, אם חוטאים, גורמים לה גירושים, כמ"ש, ובפשעיהם שולחה אימכם. משמע כמ"ש, ויגרש את האדם, אשר את, הנוקבא, שלמותו של אדם. ועם גירושיה, הפסיד כל שלמותו. **תקעד** מיום שגורשה, נפגמה הלבנה, הנוקבא. עד שבא נוח ונכנס בתיבה. באו הרשעים, ושוב נפגמה. עד שבא אברהם ותיקן אותה, ועמדה בשלמות ע"י יעקב ובניו. ובא

מי, שבו הממשלה להתקיף את הכל. וכתוב, מבטן מי יצא הקָרָח, שע"י דין הוה, שנקרא קרָח, הוא מכניע לכל הקליפות.

תקפא לא יסור שבט מיהודה, עד כי יבוא שילה. שילה כתוב, עם ה', ובשאר מקומות כתוב, שילו עם ו', להורות שם הקדוש י"ה. כי במקום אחר כתוב, שילו, בלא ה', ובמקום אחר, שלה, בלי י'. וכאן כתוב, שילה, ב"י וה', שהוא שם הקדוש העליון, ושהשכינה תקום מפילתה בגלות, בשם הזה י"ה, שהוא מ"י. כי י"ה שם הבינה, הנקראת גם מ"י.

חזקה כאריה וכלביא בנפילה זה. כמו שאריה ולביא אינם נופלים, אלא בשביל לטרוף טרף ולמשול, כי מרחוק מריח טרפו. ומשעה שמריח נופל, שרובץ לארץ כדי לדלג בכוח על טרפו, ואינו קם עד שמדלג על טרפו ואוכלו. כך השכינה אינה נופלת אלא כאריה וכלביא, כדי לנקום מעמים עכו"ם, ולדלג עליהם, כמ"ש, צוּעָה ברוב כוחו.

תקפ כרע רבץ כאריה וכלביא, מי יקימנו. הוא לא יקום לנקום מהם נקמה קטנה, אלא מי יקימנו. מי, פירושו, כמ"ש, מי ירפא לך, עולם העליון, בינה, הנקראת

אוסרי לגפן עירה

אותם שמבחוץ פתוחים ושמבפנים סגורים. בכל שבת פתוחים, ויוצאים הרשעים עד הפתחים שמבחוץ, ופוגשים שם נשמות אחרות, שמתעכבות בפתחים שמבחוץ, ואינן נכנסות אל הגיהנום. ובצאת השבת, הכרוז יוצא בכל פתח, ואומר, ישובו רשעים לשאולה. נשמות הצדיקים הקב"ה שומר, שלא יהיו נמסרות ביד דומה הממונה, כמ"ש, ה' ישמור צאתך ובואך. וכתוב, ישמור את נפשך.

תקפו אוסרי לגפן עירה. גפן, זהו כנסת ישראל, הנוקבא, כמ"ש, אַשְׁתָּךְ כגפן פורייה. אשתך כגפן הזה הקדוש, הנוקבא העליונה. גפן שאנו מברכים עליו, בורא פרי הגפן. בורא, כמ"ש, עץ עושה פרי. הגפן, עץ פרי. עושה פרי, זכר, ז"א. עץ פרי, נוקבא, נוקבא דז"א. משום זה בורא פרי הגפן זכר ונקבה ביחד, זו"ן.

תקפו גפן, זהו מלך המשיח, שעתיד למשול על כל צבאות העמים, ועל הצבאות הממונים על עמים עכו"ם, שהם מעוזם להתחזק, ועתיד מלך המשיח להתגבר עליהם.

תקפה משום שגפן, הנוקבא, שולט על כל הכתרים התחתונים, ששולטים על ידם כל העמים עכו"ם, והוא נצח למעלה. ישראל

תקפב ה' ישמורך מכל רע ישמור את נפשך. כיוון שאמר, ה' ישמורך מכל רע, למה נאמר עוד, ישמור את נפשך? אלא, ה' ישמורך מכל רע, בעוה"ז, ישמור את נפשך, בעולם האמת.

תקפג השמירה שבעוה"ז, שהאדם יהיה נשמר מכמה מינים רעים מקטרגים, ההולכים לקטרג בני אדם בעולם ולהידבק בהם. השמירה בעולם האמת, כשהאדם נפטר מעוה"ז, אם זוכה, עולה הנשמה שלו ומתעטרת במקומה. ואם לא זוכה, כמה מחנות מחבלים מזדמנים לו למושכו לגיהנום, ולמסור אותו ביד דומה, ונמסר על ידו לממונה על הגיהנום. ושלושה עשר אלף ריבוא ממונים עימו, וכולם מזדמנים על נפשות הרשעים.

תקפד ז' חדרים וז' פתחים יש בגיהנום. הנשמה של הרשעים נכנסת, וכמה מלאכי חבלה, רוחות, שומרים השערים, ועליהם ממונה אחד בכל שער, ונשמות הרשעים נמסרים לאֵלו הממונים, ע"י דומה. כיוון שנמסרו בידיהם, הם סוגרים השערים של האש הלוהט.

תקפה כי הם שערים אחר שערים, כפולים, והשערים פתוחים וסגורים כולם,

או נעשה ליין המשכר, ומתגלה בו דין קשה, המכלה ומשמיד את הממשיכים אותו. ויש בו ב' בחינות, אם מצד שמאל דו"א היא דין קשה, ואם מצד שמאל דנוקבא היא דין רפה. וכשהצדיקים רואים את הדין הקשה מצד ז"א ומצד הנוקבא, הנעשה ברשעים, הממשיכים אותו בבחינת יין המשכר, אז מתחזקים בעבודתם. ונבחן זה כמו שמכבסים את לבושיהם ומנקים אותם מכל שמץ חטא. כמ"ש, כיבס ביין, שמכבס לבושו ע"י דין הקשה, הנעשה בעמים עכו"ם. ויין זה הוא צד גבורה דו"א, דין קשה, להיותו דכר. ובדם ענבים סותו, זהו אילן התחתון, הנוקבא, בי"ד הנקרא ענבים, הצד שמאל דנוקבא, שהיא דין רפה. היין דו"א ניתן בדם ענבים דנוקבא, כדי שיתחברו ב' מיני דינים שלהם, ואז נשברים כל העמים עכו"ם ומלכי עולם, הממשיכים את יין המשכר הזה.

תקצב כמה אטומים הם בני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד ריבונם, ואינם מסתכלים בדברי תורה, ואינם יודעים דרכיהם, במה שהם נתפשים. כמ"ש, דרך רשעים כאפילה לא ידעו במה ייכשלו.

תקצג בזמן הראשון הייתה הנבואה שורה על בני אדם, והיו יודעים ומסתכלים לדעת בכבוד העליון. כיוון שנפסק מהם הנבואה, היו משתמשים בבת קול. עתה נפסקה הנבואה ונפסקה הבת קול, ואנשים אינם משתמשים, אלא בחלום.

תקצד והחלום מדרגה תחתונה מבחון, כי החלום הוא אחד משישים לנבואה, משום שבאה ממדרגה השישית למטה. כי בא מהוד דנוקבא, מדרגה שישית לנו"ה דו"א, שממש הנבואה. החלום נראה לכל, משום שהחלום מצד שמאל, מהוד דנוקבא, ויורד הרבה מדרגות, עד המלאך גבריאל, שממנו מקבלים החלום. ונראה החלום אפילו לרשעים, ואפילו לעכו"ם.

תקצה משום שלפעמים אלו מיני מלאכים הרעים מקבלים החלום, ושומעים ומודיעים לבני אדם, ומהם יש שמצחקים

הנקראים שורקה, כמ"ש, ולשורקה בני אתונו, ישמידו וינצחו צבאות אחרים למטה. ועל כולם יתגבר מלך המשיח. כמ"ש, הנה מלכך יבוא לך, עני ורוכב על חמור ועל עיר. עיר וחמור, הם שני כתרים, שהעמים עכו"ם שולטים בהם. והם מצד שמאל, חול. ומלך המשיח מתגבר עליהם.

תקפט מלך המשיח ייקרא עני, משום שאין לו מעצמו כלום, כי היא הנוקבא דו"א, וקוראים לה מלך המשיח. אבל זו היא הלבנה הקדושה למעלה, הנוקבא דו"א, שאין לה אור מעצמה, אלא מה שמקבלת מן השמש, ז"א. וע"כ נקראת עני.

תקצ מלך המשיח, הנוקבא, ישלוט בשליטתו, יתייחד במקומו למעלה. ואז כמ"ש, הנה מלכך יבוא לך, מלכך סתם, להיותו כולל את הנוקבא למעלה ומלך המשיח למטה. אם למטה, עני הוא, בחינת הלבנה, הנוקבא העליונה, כי מלך המשיח למטה נמשך מן הנוקבא, וע"כ נקרא עני כמוה. ואם למעלה, הנוקבא עצמה, היא עני, כי היא מראָה שאינה מאירה מעצמה, אלא מז"א, ונקראת משום זה, לחם עוני. ועכ"ז, המשיח רוכב על חמור ועל עיר, מעוזם של עמים עכו"ם, להכניעם תחתיו. ויתחזק הקב"ה, הנוקבא, במקומו למעלה, כמ"ש, הנה מלכך יבוא לך, כולל את שניהם.

תקצא כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותו. כמ"ש, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה. וכתוב, פורה דרכתי לבדי. כיבס ביין, זה צד גבורה דו"א, דין הקשה, להיות על העמים עובדי עכו"ם. ובדם ענבים סותו, זהו אילן התחתון, הנוקבא, בי"ד הנקרא ענבים. והיין נמסר בדם ענבים, כדי להתלבש בשניהם, בדין הקשה דו"א ובדין דנוקבא, לשבור תחתיו כל שאר העמים עכו"ם והמלכים שבעולם.

הארת השמאל מכונה יין. ואם ממשיך בשיעור הקדושה, כלומר, רק ממטה למעלה, אז הוא יין המשמח אלקים ואנשים. ואם ממשיך יותר משיעור, גם ממעלה למטה,

וכן יש גפן נוכריה בת אל נכר. משום זה כתוב, גפן זאת, לרמוז שהיא הנוקבא, הנקראת זאת, אותה שנקראת כולה זרע אמת, כמ"ש, ואנוכי נטעתין שורק, כולה זרע אמת. שורק, אלו הם ישראל, שיוצאים מגפן הזה. כשחטאו ישראל ועזבו את גפן הזה, כתוב, כי מגפן סדום גפנם.

תרא כתוב, לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. דין הרשעים בגיהנום י"ב חודשים. מחצית מהם בחום של אש שורק, ומחצית מהם בשלג.

תרב בשעה שנכנסים באש, הם אומרים, זהו ודאי גיהנום. וכשנכנסים לשלג, אומרים, זה קרירות חזק של החורף של הקב"ה. ומתחילים ואומרים הָאֵת, כי שמחים על שנפטרו מהגיהנום. ואח"כ, כשמכירים שהוא גיהנום של שלג, אומרים, אוי. ודוד אמר, ויעלני מבור שאון מטיט הַיָּוֵן וַיִּקָּם, ממקום שאומרים תחילה, הָאֵת, ואח"כ, אוי. כי הַיָּוֵן אותיות זה וי: זה, פירושה הָאֵת, וי, פירושם אוי.

תרג ונשלמים נפשותיהם בגיהנום של שלג, כמ"ש, בַּפֶּרֶשׁ שְׁדֵי מַלְכִים בַּה תִּשְׁלַג בְּצַלְמוֹן. יכולים לחשוב שגם ישראל כן, שנידונים בשלג. לזה כתוב, לא תירא לביתה משלג. משום, שכל ביתה לבוש שנים. אל תקרא שנים, בשין קמוצה, אלא שנים, בשין שוואית, ובנון פתוחה, וביוד חרוקה. כלומר, מילה ופריעה, ציצית ותפילין, מזוזה ונר חנוכה. כלומר, שזרזים במצוות ויש להם מצוות כפולות. כי במילה, יש להם מילה ופריעה. בתפילה, יש להם ציצית ותפילין. בְּדִלְתֵי בֵיתָם, יש להם מצוות מזוזה ונר חנוכה. ומשום זה אינם יראים מגיהנום של שלג, הבא על עצלות ורפיון מהמצוות.

תרד לא תירא לביתה משלג. כנסת ישראל, כל ביתה לבוש שנים, לבוש של דין קשה, להיפרע מעמים עובדי עבודה זרה. ועתיד הקב"ה ללבוש לבוש אדום, וחרב אדום, ולהיפרע מהאדום, עשיו. לבוש אדום, כמ"ש, חמוץ בגדים. חרב אדום, כמ"ש, חרב

בבני אדם, ומודיעים להם דברי שקר, ולפעמים דברי אמת ששומעים. ולפעמים הם שלוחים לרשעים, ומודיעים להם דברים עליונים.

תקצו כמ"ש, ויספר שר המשקים את חלומו ליוסף ויאמר, והנה גפן לבני ובגפן שלושה שריגים. רשע הזה ראה חלום אמת, שכתוב, ובגפן שלושה שריגים. גפן, כנסת ישראל, הנוקבא, כמ"ש, הבט משמים וראה, ופקוד גפן זאת. משמים, כי ממקום זה נשלכה, כמ"ש, השליך משמים ארץ. ופקוד גפן זאת. גפן, זאת, הנוקבא. וע"כ גפן שם הנוקבא, כמו זאת.

תקצו ובגפן שלושה שריגים והיא כפורחת עלתה ניצה. שלושה שריגים, כמ"ש, שלושה עדרי צאן רובצים עליה, ג' קווים. והיא כפורחת, כמ"ש, ותָרַב חַכְמַת שְׁלֵמָה, שהאירה הלבנה, הנוקבא. עלתה ניצה, ירושלים שלמטה, הנוקבא. עלתה ניצה, למעלה אותו המדרגה העומדת על הנוקבא ומניק אותה, יסוד, כמ"ש, אשר זרעו בו על הארץ. יסוד, המשפיע לנוקבא, ארץ.

הבשילו אשכולותיה ענבים, לשמור בהם יין המשומר, שלא יהיה בו אחיזה לשום קליפה שבעולם.

תקצו כמה ראה רשע הזה? כתוב, וכוס פרעה בידו, ואקח את הענבים, ואֶשְׁחַט אותם אל כוס פרעה. כאן ראה את כוס התרעלה, יניקת הבי"ד, שיוצא מענבים האלו, שניתן לפרעה ושתה אותו, כמו שהייתה ביציאת מצרים בשביל ישראל. כיוון ששמע יוסף זה, שמח וידע דבר האמת שבחלום הזה. ומשום זה פתר לו החלום לטוב, בשביל שבישר את יוסף בזה.

תקצט אוסרי לגפן עירה. כי נכנעו תחת גפן הזה כל החזקים של עמים עובדי עבודה זרה, משום שמכות גפן הזה, הנוקבא, נקשר ונכנע הכוח שלהם.

תר יש גפן ויש גפן. יש גפן עליון הקדוש, הנוקבא. ויש גפן סדום, קליפה רעה.

הרבה לי, ולא אחד, אלא רד למטה, או ארכב עימך לפניך ואומר לך. אמר לו הזקן, אני זקן ואתה ילד, איני רוצה להשוות עצמי עימך. אמר לו הילד, אם כן, למה שאלת ממני מקראות. אמר לו, כדי שגלך יחד בדרך. אמר הילד, תפח רוחו של אותו זקן, שהוא רוכב ואינו יודע דבר, ואומר, שאינו רוצה להשתוות עימי. נפרד מאותו זקן והלך לו בדרך.

תרוז קרב הילד אליהם, שאלו לו, וסיפר להם המעשה. יפה עשית, לך עימנו ונשב פה, ונשמע דבר ממך. אמר להם עייף אנכי שלא אכלתי היום, הוציאו לחם ונתנו לו. קרה להם נס, ומצאו מעיין אחד קטן תחת אילן שמהם, והם שתו, וישבו.

לה' מלאה דם. ולהיפרע מהאדום, כמ"ש, כי זבח לה' בכֶּצֶרֶה. ועוד יש לפרש, כי כל ביתה לבוש שנים, משום שהנוקבא באה מדין קשה, וע"כ לא תירא משלג. כי שלג הוא דינים דדכר, ודינים דנוקבא הם הפוכים לדינים דדכר ומבטלים אותו.

תרה כל ביתה לבוש שנים. שנים, הן שנים קדמוניות, ז"ס חג"ת נהי"מ, כי היא נכללת מכולן, ויונקת מכל הצדדים, כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים. וע"כ, לא תירא מפני הדינים, שהם שלג.

תרו בעוד שהיו הולכים פגעו בילד, שהיה הולך לקפוטקיא באחורי חמור, וזקן אחד היה רוכב עליו. אמר הזקן להילד, בני, הגד לי פסוקיך. אמר לו הילד, מקראות